

Tartu Riiklik Ülikool
Üldise ajaloo kateeder

**AGRAARKÜSIMUS INDIAS
KAPITALISMI ÜLDKRIISI
ESIMESEL ETAPIL**

Diplomitöö

Lõna, Asta

TARTU 1960

Sissejuhatus.

K. Marx on iseloomustanud Indiat järgmiselt: „ Hiindustan — see on Itaalia aasialines mõõtmis, Hiinaalaja mäed vastavad Alpidele, Bengaali tasandikud Lombardia tasandikele, Dehau - Apenniinidele, Tseitoui saar aga Sitsiilia saarele. Samanagu maa- andide riikliku mitmekesisus ja „ samanagu poliitilise struktuuri killustatus.

India on olnud praegu kaheaja aasta vältel välismaise kapitali koloonia. Valituste ajalugu — nii võime iseloomustada India ajalugu.

India feodaalse killustatuse, mis oli tekkinud xviii saj. algul, kasutasid ära Euroopa

¹ K. Marx ja F. Engels, Valitud teosed, 1. kd., Tallinn 1957, lk. 266.

kolonisaatorid, eriti inglased.

„Suunoguli kõrgema võimu murdsid tema asekingad. Asekingate võimu murdsid marathid.^{*} Marathite võimu murdsid afgaanid, ja seni kui kõik võitlejad võimide vastu, tungis maale britlane ja muutis nad kõik alistasida.“¹

Nii algas Inglise kolonialismi perekohetsemine Indias, mis tõi India rahvale kaasa lugematuid kannatusi.

Inglaste vallutuse tulemusena India langes ennekumulatu metsimurdivimise osaliseks.

„Näljaspool Euroopat otsuse murdivimise, orjastamise ja tapmise teel kokkurisatud aarded voolasid emamaale ja muutusid riik kapitaliks.“² Nii muudeti India Inglismaale kapitali esialgse akumulatsiooni vahendiks, toorainete allikaks ja inglise tööstuskasvatuse turuks.

India majandus arenes koloniaalmaale iseloomulikult, India rahvas oli sunnitud taluma nälga ja puudust.

Inglise kapitali esialgse akumulatsiooni põhimeetodiks Indias oli talurahva õlgadel lastud fodaalne eksploatatsioon ja maksukoorem

* marathid - India rahvas, asus Dehiani loodesaosas.

¹ K. Marx ja F. Engels, Valitud teosed, 1. kd., lk. 272

² K. Marx, Kapital, I kd., Tallinn 1953, lk. 654.

ning kogukondliku maavalduse eksproprieerimine. See ei viinud siin kapitalistliku põllumajanduse või tööstuse tekkimisele, vaid selle protsessi peamiseks tagajärjeks oli feodaalse ekspluateerimise suurenemine.

Inglise kolonisaatorid jagasid India ebarõrdsetesse osadesse: Briti-India ja nn. India vürstiriigid.

Briti-India harras $\frac{3}{5}$ India territooriumist, $\frac{2}{3}$ elanikkonnast.¹ Briti-India koosseisu kuulusid suurematest provintsidest Bengaalia, Madras, Bombay, Bihar, Orissa, Keskprovintsid, ühendatud provintsid, Assam, Paudžab ja Birma; peale nende veel rida väiksemaid provintse.

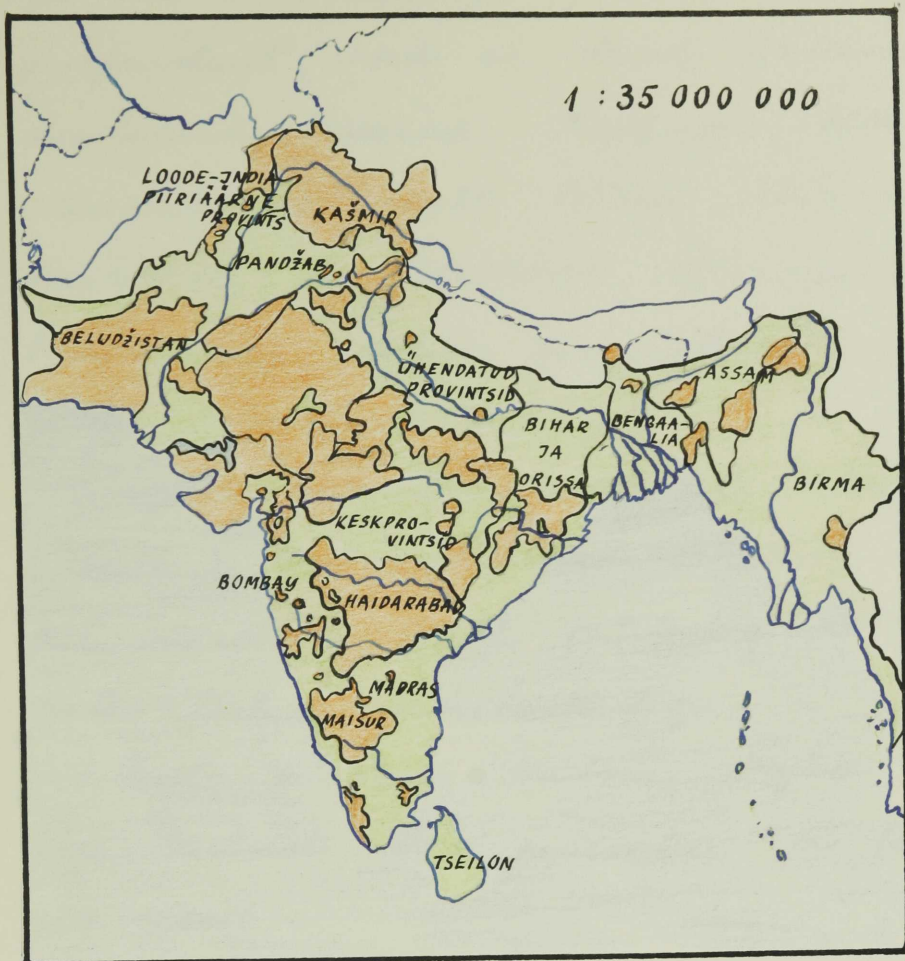
1931. a. andmel oli Indias 563 vürstiriiki elanikkonnaga 81 milj. inimest.² Suurimaks vürstiriigiks oli Haidarabadi vürstiriik, mis oma pindala poolest võrdus Itaaliaga ja mille elanike arv ulatus 14 miljonile.³ Samas oli ka väikese vürstiriike, mis olid keskmise mõisa suurused.

Selline jaotus ei kujutanud endast midagi rohkemat kui ainult administratiivset

¹ Кобенимар земопия Унгуа, Москва 1959, л. 17.

² Трабле Данн, Унгуа селогия, Москва 1948, л. 451.

³ Тамас, л. 451.

- Briti-India
 - India püristi-riigid

India territoriaalne jaotus.¹
 (1931. a.)

¹ Valmistatud Indien, Historisch - Geographisches Kartenwerk alusel.

hoida pünnumatuna valitsevat maavalduste süsteemi ning saada tahaplaanile ja summutada üha enam esikerkivad ja lahen-damist nõudvat agraarühisimust.

Inglise kolonisatsioon oli seega tõsiseks piduriis India põllumajanduse arengule. Selle tulemusena India põllumajandus oli kahe maailmasõja vahelisel perioodil maha-jäänumaid maailmas.

Kõige selle tulemusena arenes ja kasvab kapitalismi üldriisi tingimustes imperia-lismivastane võitlus, mille üheks kompo-nendiks oli talurahva antikodaalne võit-lus.

Võitlus lõppes sõltumatus saavutamise-ga 1947. a. ja vabariigi väljakuulutamise-ga 1950. a. Kolonisaatorite ihnest vabanemine nõis India soodsamates tingimustes are-nada oma majandust.

Et mõista India rahva, sealhulgas talu-rahva saavutusi peale vabanemist, on vaja teada, milline oli olukord põllumajanduses varem.

Käesoleva töö ülesandeks on vaadelda agraarühisimust Indias kapitalismi üldriisi esimesel etapil.

Töö eesmärgiks on analüüsida kahe

maailmasõja vahelisel perioodil valitsevad maavalduste süsteemi, põllumajanduse üha kasvavad olukorda, talurahva olukorda ning näidata põhjused, mis tingisid sellise olukorra.

Küsimuse selgitamiseks on töö jaotatud neljaks peatükiks, millest kõige enam tähelepanu on pööratud peatükile "Agraarsuhted", mis põhilise tähtsusega küsimusele, millest on lähtunud ülejäänud faktorte käsitlemisel.

Kasutatud allikmaterjalidest on suurima tähtsusega "Kuningliku komisjoni materjalid India põllumajanduse kohta."¹

Põllumajanduse langus ning rahutute meeleolude levik talupoegkonnas sundis inglise valitsevaid ringkondi moodustama 1926. a. nr. Kuningliku komisjoni India põllumajanduse olukorra selgitamiseks.

Seejuures olid komisjoni ülesanded rangelt piiritletud majanduslik- tehniliste küsimustega, mida tuleb arvestada ka komisjoni materjalide kasutamisel.

Sellest hoolimata annavad materjalid,

¹ Материалы Королевской комиссии по сельскому хозяйству в Индии, т. I, Москва 1935 = Материалы Королевской комиссии.

vastupidiselt komisjoni eesmärkidele, pildi talupoegade vaesusest, fodaalide - mõisnike ja liigvõimsete vägivallast ning koloniaalresiidiumi hukatuslikest tagajärjedest India põllumajandusele.

Kantatud monograafiatest tuleb esile tösta R. Mukerjee tööd „India põllumajanduse probleemid“¹. Autor on isiklikult teinud vaatlusi India põllumajanduse osas ja tub vastavad üldistused ja järeldused. Autor nägi õigesti, et India põllumajandus elas üle sügavat agraarkriisi ja et muudatused agraarhalduses olid hädavajalikud. „Nana süsteem on lammutatud, ja on äärmiselt vajalik, et tema asemele loodaks uus süsteem, mis vastaks tänapäeva sotsiaalse elu ja põllumajanduse tingimustele ja vajadustele“², kirjutab R. Mukerjee.

Suun fantilise materjali on marksistlikelt seisukohtadelt analüüsinud R. Palme Dutt oma töös „India tänapäeval“³.

¹ Land problems of India, Calcutta University Readership Lectures, by Radhakamal Mukerjee, London 1933.

² Samas, lk. 361 - 362.

³ Трабун Дамм, Индия сегодня.

R. Palme Dutt'i positiivseks jooneks on see, et autor astub teravalt välja „ülerahvus-
tumis“ teooria vastu, näidates selle eks-
likkust ja valelikkust. Autor väitab, et
maanälg Indias ei olnud tingitud loo-
duslikest oludest ja rahvastiku arvust,
vaid Inglise koloniaalvõimust ja valit-
senud sotsiaalmajanduslikest suhetest.

Inglise imperialismi parasitlikku osa
on hästi näidanud S. M. Melman
oma töös „India majandus ja Inglise
imperialismi poliitika.“¹

Mitmeütliselt ja põhjalikult on rää-
lenud küsimusi India toitlustusoluko-
ra kohta G. Singh oma teoses „India
toitlustusprobleem.“² Autor ei ole puudu-
tanud aga valitsevaid sotsiaalmajan-
duslike suhteid, vaid on libisenud ell-
lest küsimusest kergelt üle. Seda ei ole
suntunud ta avada lausa katastroofili-
se olukorra tõelisi põhjusi, mis nähta-
vasti on tingitud autori kodanlikust pii-
ratusest.

¹ С. М. Мельман, Экономика Индии и комму-
нистическое управление, Москва 1951

² Б. Синг, Проблемы продовольственной проблемы Индии,
Москва 1951.

On kasutatud veel artikleid ajakirjadest. Nendest tuleks esile tõsta A. M. Melnikovi artikleid talurahva antifeodaalse võitluse kohta ja G. G. Kotovski artikleid agraarsuhete, renditingimuste ja liiguanvõitluse kapitali tegevuse kohta.

Tuleb rõhutada, et ainult marksistlik-leninlikel sisukohtadel põhineledes on võimalik antud küsimuse õige ning objektivne käsitlemine.

Agraarsuhted.

Asudes analüüsima agraarühisimust Indias kapitalismi üldkeriisi esimesel etapil, on vaja märkida, et erilise tähtsuse neis tingimustes omandasid agraarsuhted.

Maaprobleemid Indias on olnud alati teravad, kuid eriti teravaks muutusid nad kapitalismi üldkeriisi perioodil.

Et India oli Inglismaa koloonia, siis juhtivad positsioonid maa majanduses kuulusid Inglise kapitalistidele. Vaadeldes India koloniaalse majanduse arengut kapitalismi üldkeriisi saabumisel ja süvenemisel, kaasneb sellele paratamatult Inglise imperialismi parasüütiline osa avanine India majanduse, sealhulgas põllumajanduse arengus.

Maa üldine majanduslik olusoid oli tihedalt seotud agraarsuhtetega ning need avaldand olulist mõju maaga seotud elanik-

konna - talurahva olusorale. Seega tuleb agraarsuhteid vaadelda seoses vastava klasside struktuuriga ning nende vastastikus- te suhetega.

Et saada ülevaadet agraarsuhetest, pea- me eelnõige selgitama, millised iseärasu- sed ning tendentsid olid iseloomulikuud India põllumajanduse arengule kahe maa- ilmasõja vahelisel perioodil ja millest olid nad tingitud.

Üldisloomustust andes märgime, et arenevad kapitalistlikud suhted India põl- lumajanduses olid tihedasti läbi põi- nunud feodaalsete tootmissuhete igan- ditega.

„Majandussüsteem - mis on arvestatud juba tuue jaoks (see on eriti tähtis) - muutub, kuid ei muutu mitte otsesõhe. Vanadele „jõontele“ ja „alustele“ tuleb juur- de uusi.“¹

Niiuugune olukord, kus „vana“ ja „uus“ on omavahel läbi põimunud, oli iseloo- mulik India põllumajanduse arengule vaadeldaval perioodil.

Neude protsesside mõistumiseks, mis India põllumajanduses toimusid, on vajalik oma-

¹ V. I. Lenin, Teosed, 1. kd., lk. 446.

da ülevaadet põllumajanduse süsteemide omaste erinevuste ja isärasuste kujunemisest ja olemusest.

Kuni India haaramiseni inglaste poolt maa Indias kuulus valitsejail, hindu vürstidile ja muhamedi sultanile. Suurema osa maast andsid India valitsejad kas ajutiselt, eluaegselt või pävilikkus kasutamiseks riigiametnikele, andes neile võimaluse ja õiguse talupoegade ekspluateerimiseks ja andamite kogumiseks. Selle eest India fodaalid olid kohustatud osa võtma sõjaväeteenistusest ja sõja puhul ilmnema valitseja käsutusse teatava arvu sõjameestega.

Osa maast valitsejad andsid erilistele maaomajätele. Need kogusid talupoegadelt maksu, millest osa võisid jätta endale, kindlaksmääratud osa pidid üle andma valitsejail.

Talupojad omasid maale eluaegse kasutamise õiguse. Maa, mida nad kasutasid, asus külakogukonna korralduses.

Inglise koloniaalvõimu ajal kujunes Indias välja kolm põhilist maavalduse vormi: zamindari (peamiselt maa põhja-

osas) raiotvari (lõunas ja läänes) ja mahal-
vari (loodes).

Zamindari süsteemi kehtestati ametli-
kult Bengaalias, Biharis ja Orissas
1793. a. alates. Seejärel laiendati teda
kristele piirkondadele, nagu Madras pro-
vintsi põhjarajoonidele, lihendatud pro-
vintsidele jn.

Zamindari süsteemi puhul endised
maasuhogujad, zamindarid, said täielik-
sena maomanikeks, kui nad tasusid
valitsusele kindlaksmääratud summa. Sel-
lega võeti tuhandedlt talupoegadelt õi-
gused maale, mis muutis nad faktili-
selt rentnikeks.

Zamindari süsteemi puhul „ valitsus ei
astunud kontakti vahetu tootjaga, vaid
mõisnikuga¹. Zamindar^x oli vahetuks maa-
omanikus riigi suhtes. Ta oli valitsuse es-
vastutav maamaksu tasumise eest.

Zamindari süsteemi jagunes alaliseks
ja ajutiseks. Viimase puhul maamandi
jagunemises võinud toimuda ümberkorvalde-
sed umbes 20-30 aasta järe.

¹ Маневрские распоряжения Комитета, л. 276.

^x Zamindar - maavaldaja; Põhja-Indias nimetati nii ka ta-
lupoegi-maomanikke, mujal Indias kasutati seda ter-
miini ainult mõisnike kohta.

Raiotvari süsteem kehtestati 1792. a. alates Madras provintsi Baramahali piirkonnas. Hiljem laiines see süsteem Bombay, Assami ja Berari provintsidele.

Raiotvari süsteemi puhul valitsus, ignoreerides küllakogurondi, astus kontakti vahetult põlluharijatiga. Koloniaalvõim säilitas oma õigused maa kõrgema omanikuna. Talupojad kuulutati alalisteks rentnikeks ning said maa parandamisõiguse. Luid talupoeg vastas need õigused otsuse, kui ta ei taunud ettenähtud maa tähtsajas.¹

Mahalvari süsteem kehtestati India loodes osas XIX sajandi lõpul. Nagu kirjutab G. G. Kotovni, siis kahe maailmasõja vahelisel perioodil „mahalvari süsteem säilis praaktiliselt ainult Pandojabis.“²

Mahalvari süsteemi puhul maaõige laekumise eest vastutas kogunond kollektiivselt.

Professorid P. K. Wadia ja H. J. Merchant on iseloomustanud mahalvari süsteemi uue raiotvari vormi.³ Nende seisukohtaga ristub

¹ vt. C. Дие. Тамилы, Сельскохозяйственные работы Унгви и Тамилана, Москва 1955, л. 70.

² Т. Т. Комовенки, „Советское востоковедение“, 1955, № 4, л. 69.

³ П. К. Вагья и К. П. Мерчант, Экономические проблемы Унгви, Москва 1957, л. 235.

S. J. Pateli seisukoht¹, kes peab seda riisteeni lähedasemas zamindari riisteenile.

Teatavasti mahalvari riisteeni puhul on maa valdajaks isikute grupp, mitte üks isik. Pole olemas vahetus kontakt valitsuse ja põlvkondade vahel. Lähtudes uloodust näib olevat tõenäolisem S. J. Pateli seisukoht.

Peale kolme põhilise maavalduse vormi oli terve rida väiksemaid maaomandi riisteeni.

Lõuna-Indias (Tamilnadis) oli vaadeldaval perioodil zamindari ja raiotvari kõrval levinud inandari^{*} riisteen.

Inandari tüüpi maavaldus kujutas endast mitmesuguste religioosete asutuste ja väimuulike isikute maaomandit. Inandari valdajad massid maamaanuse soodustatud tingimustel või olid sellest hoopis vabastatud. Formaalselt sellesse kategooriasse raiotid kuuluda nii mõisnike kui talupoegade maaomandid. Üldiselt inandari tüüpi maavaldus hõlmas umbes 10%. Tamilnadist²

¹ C. Dr. Jamess, viidatud teos, lk. 64.

^{*} inam - õiguste riiklikult teatud maa, mis oli eelise armu märgis;

inandar - inami valdaja.

² J. J. Комовский, "Грешке замечен Учену мурма востоконведениа", м. 12, 1955, lk. 163.

ning selle moodustand enam-vähem väikesed ja keskmised mõisad.

Erines veel muud vorme, nagu „džagirdari“ süsteem jt.

Rohkearvulistes India vürstiriikides maa oli feodaalseks omandiks kolmes peamises vormis: riiklik maaomand, vürstide domeenid ja eravaldused.¹

Väikestes vürstiriikides maa kuulus vahetult vürstidele.

Maarendi süsteem riiklikel maal vürstiriikides oli rajatud riisotvari süsteemi printsiibile.

K. Marx on iseloomustanud maakisete India järgmiselt: „Bengaalias nad (inglased - H. L.) löid Inglis maavalduse variatuumi; Kagu-Indias partselliomanduse variatuumi; loodes nad muutsid, niipalju kui see sõltus neist, India majandusliku kogukonna kogukondliku maavaldusega tema enda variatuumiks.“²

Maafonnid ja kaubalis-rahaliste suhete areng kilas põhjustas milakogukonna lõhenemise. Inglaste valitsemise ajal välja

¹ J. J. Комовский, „Современное состояние“, 1955, №4, lk. 70.

² К. Маркс, „Капитал“, т. III, (Ленинград), 1953, lk. 346.

kujunenud maavalduse vormid likvideerisid talupoegade - kogukondlaste feodaalsed õigused ja astasid nad täielikku sõltuvusse mõisnikest ja liigvasuvõtjatest.

Kapitalismi üldkriisi saabumisel arenesid edasi India külas kapitalistlikud suhted, kuid nad arenesid eelisel, ainult koloniaalmaadele iseloomulikul viisil. Feodalismi igandid olid siin veel erandiselt tugevad.

Kahtlematult alistas kapitalism endale India küla ja imbus India põllumajandusse, kuid „tänu“ Inglise kolonialistide valitsemisele Indias püsisidki feodaalsed igandid tugevaina. Võib isegi ütelda, et kapitalismi üldkriisi esimesel etapil olid nad veel valitsevas India külas.

Agraarsuhted vürstiriikides erinesid veelgi tugevamate feodalismi igandite poolest. Siin pidid talupojad täitma mitmesuguseid teoorjuse laadilisi kohustusi, mida nimetati begar või veth.

Kuni 1921. aastani säilus orjus vürstiriikides isegi puudiliselt.¹

Nii oli kapitalismi vaba areng vürstiriikides eiti raskendatud.

¹ Flobeimaa uemopua Mergue, lk. 18.

Kogu Indias oli suurem osa maast mõisnike (vürstiriinides vürstide) käes. Ag - raatsuhete alusega püsis mõisnike monopol maale, mis oli "tähtsaimaks takistuseks maa majandusliku ja sotsiaalse arengu teel."¹

Olemasolevate andmete järgi rohkem kui $\frac{2}{3}$ maast oli vahetult Briti-India valitsuse ja India mõisnike käes.²

Seega Briti-India paljumiljoniline talunahvas omas vähem kui $\frac{1}{3}$ maast.

Vaadeldes üksikuid piirkondi, leiame samasuguse olukorra.

Loodi-Indias 1930. a. rohkem kui 50% kogu haitavast maast oli mõisnike valduses, kes moodustasid maaelanikkonna üldarvust ainult $\frac{1}{10}$.³

Madras provintsi Põhja- ja Lõuna-Atkati piirkonnas mõisnikele, kes moodustasid 5% elanikkonnast, kuulus 50% kogu maast.⁴

¹ Т. Т. Комовский, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. 10., 1953, л. 20.

² Материалы Королевской комиссии, л. 76.

³ А. А. Р. Гордон, Аграрные отношения в северо-западной пограничной провинции Индии (1914-1947 гг.), Москва 1953, л. 55.

⁴ Т. Т. Комовский, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. 10, 1953, л. 23.

Keskproviintides Matvari küba omas maad üldse 827 aasit, sellest meenus mõisnikule 213, 27 aasit.¹

Põllumajanduses omas India tingimustes erilise tähtsuse kunstliku niisutamise. Niisutatavate maade üldpindala oli suhteliselt väike, kuid siingi suurem osa neudest aladest oli mõisnike käes.

Näiteks omas Pandsiabi mõisnik Sahib Muhhamed Islam-košan 600 ha (s.o. 1500 aasit) niisutatavat maad.²

Kesunist maa hulka ühe maaelaniku kohta näeme järgnevast tabelist:

Provint	Maa nummus (ha-des)	Provint	Maa nummus (ha-des)
Madras	1,96	Birma	2,24
Bengaal	1,24	Pandsiab	3,68
Bihar ja Orissa	1,24	Keskprov.	3,4
Assam	1,2	Bombay	4,88
Ühendatud pz.	1,0		

Arvud tabelis tunduvad küllaltki suured, isegi liialdatud. Kuid siinjuures tuleb arvestada seda, et on võetud

¹ Mamepuank Koposebessü komuucium, lk. 41.

² A. P. Topgok, viidatud teos, lk. 56-57.

³ J. Balbe Damu, viidatud teos, lk. 213.

* 1 aaker = 0,404 ha

keskmised arvud, mis hõlmavad ka mõisnike maavalduse.

Mõisnike maavaldus aga võis ulatuda mõnekümnest mõne tuhande aasini.

Madras provintsi Tandjori mõisnik omas 2000 ha maad.¹

Keskprovintside Nagpuri malgusari^x Deshpande omas rohkem kui 2000 aasrit maad.²

Seoni mõisnik Singh'ile kuulus 96 külas, igas 100-200 aasrit maad.³

Seepärast toodud arvud vajavad talupoegade enamuse äärmise maapuuduse.

Saama ülevaate saame andmete põhjal, mis näitavad olukorda Pandjabis 1931.a.:

Kiladeelanikkonna jagunenine maa nuresse järgi (%.-des).⁴

Maa nures (aasrites)	Põlluharijate %	Maa nures (aasrites)	Põlluharijate %
kuuni 1	22,5	2,5 - 5	17,9
1 - 2,5	15,4	5 - 10	20,5

Järelikult maid nuresega üle 10 aasri

¹ J. T. Комовский, "Современное состояние земледелия", 1955, №4, lk. 69.

² Мамеруаши Короевский коммун, lk. 51

^x malgusari - mõisniku nimetus Keskprovintside.

³ Тамас, lk. 68.

⁴ С. Док. Тамас, viidatud teos, lk. 149.

omas vähem kui $\frac{1}{4}$ põllumajandusega tegelevast elanikkonnast.

Talupoegkonna enamiku maaomandi suuruse kohta märgiti 1928. a., et see ulatub keskmiselt 2-3 aakri.¹

Keskmine talupoegade maaomanduste suurus Keskmproviintsis ja Beraris oli 2-4 aakrit.² Kuid seepärast märkis India põllumajanduse olukorda uuriv komisjon, et „võib sageli kohata 10 aakri suurust valdust, mis on jagatud kuni 40-ks osaks.“³ Seega oli tihti maaomanduse suurus ainult $\frac{1}{4}$ aakrit.

Seepärast me olime kõnelema ainult talupoegade - maaomanikest. Enamuse talurahvast aga moodustasid rentnikud ja põllutöölised, kes ei omaand maad. Toodud väidet kinnitavad järgmised näited:

1931. a. Bombay provintsis 2,8 milj. põlluharijast 1,6 milj. ehk ligikaudu $\frac{3}{5}$ olid rentnikud.⁴

Ühendatud provintsidis samal ajal 13,8 milj. põlluharijast 12 milj. ehk 87%.

¹ Mampuraabi Kõrvalkõrge kooli, lk. 143.

² Samas, lk. 31.

³ Samas, lk. 30.

⁴ H. C. Dye. Kamest, viidatud teos, lk. 151.

olid rentnikud, 1,8 milj. ehk 13% - talupojad-maaomanikud.¹

Kapitalismi üldkriisi perioodil muutus maavalduse kontsentreerumise protsess märksa intensiivsemaks võrreldes eelneva perioodiga.

Pandžabis 1911. - 1921. a. tõusis maarendist elatuva isikute arv 626 tuhandelt kuni 1008 tuhandeni, s.o. rohkem kui poolteist korda.²

Ühendatud provintsid 1911. - 1921. a. rentnike arv kasvas 28 712 015 inimeselt kuni 29 843 168 inimeseni, Bengaalias vastavad arvud olid 29 748 666 ja 30 543 557; Biharis ja Oissas rentnike arv suurenes samal ajal 9% võrra.³

Kuningliku komisjoni oli sunnitud märkima: „Niimastel aastatel talupoeg-maaomania ikka rohkem loovutab oma uoha ühelt poolt - rentnikule, aga teiselt poolt - parasidile - rendisaajale.“⁴

Pandžabi viljades 1924. - 1939. a., maa osa, mis oli omaniku käes, kellel oli maad 50 ja

¹ C. Dux. Tamedb, viidatud teos, lk. 151.

² R. Mukerjee, viidatud teos, lk. 216.

³ Намежуашу Копоревенюи коммунуу, lk. 235.

⁴ Samas, lk. 244.

rohkem aasit, tõusis 25,7% lt kuni 38%ni.¹

Maade kontsentreerumise suurmaavalduse osas kaasnes maaomandi villustumine väike- maaomandi osas. Illustratsioonias on see järgnev tabel:

Mundatused maa jaotuses

1917. - 1922. a.²

Maa suurus (ha-des)	Suhteline vähenemine või suurenemine.	Maa suurus (ha-des)	Suhteline vähenemine või suurenemine.
kuni 2	+ 2,6 %	10 - 40	- 3,3 %
2 - 6	+ 6,8 %	40 - 200	- 9,5 %
6 - 10	+ 0,9 %	üle 200	- 5,0 %

Seega vaadeldud viie aasta jooksul suurenes maade arv suurusega kuni 6 ha 9,4% võrra, suurmaavalduste (suurusega üle 40 ha) arv vähenes samal ajal 10% võrra.

Maavalduste villunemist soodustas valitsev pärimisreevus. Nastavalt sellele tuli maa jaotamisel päripäe vahel jaotada kõik maatühid, mis pärandajale kuulusid, eraldi.

Villustumise tulemusena näiteks Bombay provintsis 20 aasta jooksul, 1901. - 1921. a., maavalduste üldarv suurenes 79% võrra.³

¹ J. J. Komobekuni, „Собственно помещичье хозяйство“, 1955, №4, lk. 70.

² H. Tarku Danum, viidatud teos, lk. 248-249.

³ K. A. Bagur u K. W. Deprenn, viidatud teos, lk. 239.

Peale ulpool toodud põhjuste lisandus
sisa veel mülatöönduse langus, tema välja-
tõrjumine vabrikutööstuse poolt. See osa
maaelanikkonnast, kes varem sai ülalpeida-
mist või lisatulu kodumäsitööst, püüdis kao-
tust kompenseerida maaga. Maa väsimus
muutus senisest teravamaks ning sellele
kaasnes maaomanadi villustumine.

Kapitalismi üldriisi perioodi alguseks
vanade fodaalmõisnike maad olid läinud
suurelt osalt kaupmeeste ja liigvõimsete
kätte. Paljud maaomanikud elasid linna-
des ja ise põllumajandusega ei tegeleud,
vaid olid ainult reudi saajateks. Tavaliselt
andsid India mõisnikud peaaegu kogu maa
rendile.

Paudžabis 1918. - 1919. a. haritava maa
üldsuurus oli 29 miljonit aarit. Sellest um-
bes 15 miljonit aarit kandsid rentunimed.¹

Madraani piirkonna mõisnik Sahib
Muhammed Islam-khaan lasis oma 600-st
ha-st harida põllutöölistel ainult 20 ha,
s.o. 3%, 11 ha oli aedade all, aga
ülejääänud 569 ha, s.o. 95% kogu maast,
rentis välja.²

¹ R. Mukerjee, viidatud teos, lk. 69.

² vt. S. P. Toppon, viidatud teos, lk. 93.

Suuremad rentuimad rentisid maad edasi väiksemale jne. Sel viisil kujunes rentiimisel välja mitu astet.

J. D. Patil väidab, et kaheksaühekümnendate aastate lõpul oli juhtumeid, kus vaheltrentuimne oli rohkem kui 50, paljudel juhtudel nende arv ulatus 10-st kuni 20-ni.¹

Samad arvud annab ka R. Palme Dutt.²

J. M. Melwani andmetel Teise maailmasõja eelõhtul vaheltrentuimne arv India põllumajanduses oli 30 ja rohkem.³

Mõnikord olid vaheltrentuimneks ka mõisnikud. Mõnedel mõisnikel renditud maa hulk oli suurem kui isikliku maa hulk. Jätkavad talupojad rentisid saanti rohkem maad, kui nad isiklikult kasutasid. Planeeritud talupoegade hulk aga rentis maastükke 1-2 ha suuruses, sageli ka alla 1 ha.⁴

Sega tegelikult maad kaivavad talupojad olid astumestime lõpus ja kuulused praegu õigesti põlluharijate hulka.

Maa välfareerimise süsteemi zamindari rajoonides illustreerib järgnev skeem:⁵

¹ C. D. Patil, viidatud teos, lk. 137.

² R. Palme Dutt, viidatud teos, lk. 242.

³ J. M. Melwani, viidatud teos, lk. 11.

⁴ Мамеуашаи Копоревской комиссии, lk. 13.

⁵ R. Mukerjee, viidatud teos, lk. 111.

Renditingimused Indias olid väga kee-
rulisel. Nad sisaldasid säilunud fodaal-
suhete igandeid.

Maa kõigis rajoonides oli kaks rentui-
ke kategooriat: esimene neist omas õiguse
maad pärandada ja maksis renti kind-
laksumääratud määramäärade järgi; tei-
ne grupp ei omanud isegi formaalselt
neid õigusi.

Mõned esimese grupi rentniinud olid in-
ekspluaterijad. Nad rentisid maad edasi
väiksematele rentnikele, omasid õiguse maad
müüa ning kiinnida. Mõisnik ei võinud neid
maatükilt ära ajada.

Kuid selle liigi rentnike arv vähenes
pidevalt. Nii märgiti Bengaalia Rentide
Actis 1928. a., et „12 aasta jooksul on
raistid täielikult ilma jäetud valdamis-
õigustest (occupancy rights).“¹

Teise grupi rentniinud, kes moodusta-
sid enamuse rentnike üldarvust, olid nii
partilixelt kui juriidiliselt ilma jäetud kõi-
ge elementaarsematest õigustest. Mõisnik või
esimese kategooria rentnik võis neid igal
ajal maatükilt ära ajada.

Rendimaksud maa kasutamise eest 29-

¹ R. Mukerjee, viidatud teos, lk. 107.

mindari ja maamaksud raiotvairi rajooni-
des olid kõrged.

Juba K. Marx kirjutas selle kohta: „Vii-
mane (s.o. rent - Toim.) võib saavutada
sellise ulatuse ... et teeb rohkem või vä-
hem võimatus tootmise laienemise ja viib
vahetu tootja elatusvahendite tootmise
füüsilise miinimumini ... nagu näiteks
inglasid Indias.“¹

Üldiselt rendi- ja maamaks moodus-
tand vaadeldaval perioodil $\frac{2}{3}$ ja roh-
kem saagi maksimumest.²

Lõuna-India kohta märgib G. G. Ko-
torsui, et rendi munes niisutatavatel maa-
del võrdus enamikul juhtudel 80% saa-
gist, aga niisutamata maal 50% saagist.³

Bengaalias oli kesmine rent aastilt
küllaltki kõrge, mida näitab järgnev tabel:⁴

Piirkond	I kategooria rentnimud			II kategooria rentnimud.		
	Rs.	A.	P.	Rs.	A.	P.
Noakhali	5	3	2	6	10	8
Faridpur	2	6	7	3	12	3
Dacca	2	2	9	—		

Märkus: Rs. = ruupia; A. = anna; P. - pai.

1 ruupia = 16 annat; 1 anna = 12 paid.

¹ K. Marx, *Kanemad*, m. III, lk. 701.

² C. H. Merburn, *viidatud teos*, lk. 11.

Näited ³ ja ⁴ vt. lk.

1929. - 1933. a. majandusviisi eelõhtul loode-Indias maksud hõlmasid pooli kogu saagist. Kuusik aastail ei jõudnud talupoeg ka siis kasuda viisi märke, mita viisi ära kogu saagi otsa kõrrealt.¹

Maksud viirstiikides määravad kindlaks viirstid. Põhiliselt jäi ka siin talupojale vaid 50% saagist.²

Reidi ja maamaksu kõrval oli talupojal veel terve rida lisakoormusi ja lisakoolestusi.

Näiteks Paudzalis, kus $\frac{3}{4}$ kogu reiditavast maast reiditi välja nn. "batai" süsteemi nime all, pidi rentnik peale reidimaksu tasuma pooli veemaksust, kandma väetamisega ja kastmisega seoses olevad kulud jne. jne.³

Viirstiikides tuli maksta nn. "isiklikke" maksu pulmade, materite ja muude sündmuste puhul. Samuti pidi talupoeg kandma lisakoolestusi viirsti või tema

³ vt. J. J. Komobekui, „Vremne zametki Uchenymyja boimokobegemur, m. 12, 1955, lk. 175.

⁴ R. Mukerjee, viidatud teos, lk. 70.

¹ N. P. Topon, viidatud teos, lk. 41-42.

² vt. Kallou Samu, viidatud teos, lk. 460.

³ O. B. Oskolkova, Sebernaja Ungaria, Moskva 1958, lk. 114.

* batai - osa, jagu; täpselt tähendab jagamist kahte ossa.

personaliinmete pulmade jne. puhul.

Peale selle pidi India talupoeg täit-
ma töökoolestusi. Kõikvõimas mõisnik lasus
oma rentnikel kas väikese tasu eest või
koopis tasuta teha mitmesuguseid töid, mi-
da nimetati „begar“ ja mis sarnanesid
teoorjusele. Nii toimus see ühendatud pro-
viintsides, Biharis, Oudhis, Orissas ja mujal.

Peaaegu kõikides India virstiriikides
oli kasutusel süsteem, mis on tuntud „veth-
begari“ nime all. Selle süsteemi puhul oldi
sunnitud töötama vürsti või tema amet-
nike juures viltsa teidu eest. „Erkutami-
sens“ kasutati seejuures isegi peksmist ja
teisi karistusi.

Rehti maaned rentnikud Indias pea-
miselt kahel viisil: rahas ja naturas.
Kasutati paralleelselt mõlemaid vorme.

Loode-Indias ja virstiriikides oli enam-
kasutusel kapitalismilise naturaarent.¹

Raharehti kasutati rohkem tehniliste
kultuuride kasvatamine piirkondades.

Raharehti on iseloomustanud H. Marx
kui „maarehti“, mis on välja kujunenud loo-
musreudi lihtsast muutumisest.²

¹ N. P. Topgou, viidatud teos, lk. 58.

² H. Маркс, Капитал, т. II, lk. 809.

Rentunimed, kes maksid rahasenti, muutusid väikekaubatootjateks. Talupoja-rentnike allutamine kapitalistliku tüüpi stihhiale tähendas nende suhtes ekspluateerimise tugevumist.

Hiindade languse perioodil rentnik pidi müüma enamiku oma saagist. Seepärast talupoja-rentnik ei olnud vahetult seotud turuga.

See tähendab, et nendel aastatel talupoja-rentnik pidi maksma tunduvalt kõrgemat renti naturaalsel kujul, sest rendi summas püsis muutumatuks, ei oleneud hiindadest.

Nüüsis, ülemineku raharendile tähendas mõisnike poolt tendentsi rendimäära kõrgendada.

Rendilepingud sõlmiti enamuses suuliselt, mida mõisnikud kasutasid ära oma huvides. Seda soodustas ka riigisaudlus, mis märgiti, et kirjaliselt registreerida on vaja rendilepinguid tähtajaga vähemalt 5 aastat, seepärast pidi rendi summas olema vähemalt 50 rupiat.¹

Maavalduse vormid ja renditingimused

¹ vt. J. J. Komolovskii, „Грехие замечие Ученныма востановления“, м. 12, 1955, lk. 194.

juba iseenesest rõnelevad, et kapitalismi
üldkeriisi esimesel etapil India milas va-
litsevad feodalisumi jäämused pidevasid
kapitalismi arengut põllumajanduses.

Valitsevad agraarsuhted ja koloniaal-
võimude püsimine tingisid India põllu-
majanduse pideva languse.

Põllumajanduse langus.

Esimese maailmasõja järgsetel aastatel muutus olusid India põllumajanduses üha raskemaks. India majandusteadlase R. Mukerjee andmisil 1911.-1921.a. aastane toiduvilja puudujääk ulatus keskmiselt 10 milj. tonniini aastas.¹

Peale selle oli 1918.-1919.a. suur inaldus. Kõige raskem kannatasid selle all ühendatud provintid, Pandžab, Bombay, Keskprovintid, Bihar ja Orissa ning Haidarabadi ja Maisuri vürstiriigid.

Toitlustamise osas ulatus toiduvilja puudujääk 1918.-1919. a. 19 milj. tonniini.²

Saanuti oli suur viljainaldus veel 1920.-1921.a.

¹ R. Mukerjee, viidatud teos, lk. 288.

² Samas, lk. 287.

Maailmamajanduse kriis aastail 1920-1921 avaldas välisturu kaudu omaoorda negatiivset mõju India põllumajandusele, mille koloniaalne seisund seadis ta suurel määral välisturust sõltuusse.

Lasult mõjus India põllumajandusele suur vahe eksport- ja importhindade vahel. Kui õsimese maailmasõja ajal eksport hinnad olid tõusnud keskmiselt 150%, siis import hinnad 268%¹.

Kapitalismi ajutise stabilisatsiooni perioodil 1923.-1927. a. põllukultuuride külvipind Indias jäi enam-vähem stabiilseks. Mõningal määral kasvas tehniliste kultuuride (suhkurroog, õlikultuurid) osatähtsus üldises külvipinnas, mis näitas kapitalistlike riikide arengut India külas.

Kapitalismi järjekordne üldine majanduskriis aastail 1928-1933 väljendus Indias eriti teravalt põllumajanduses. Alguel vähenes külvipind tehniliste kultuuride osas, seejärel aga kõigi kultuuride osas. Saagimus langes. Põllumajanduse kogutoodangu maksimumis langes 10 miljardilt

¹ vt. Hobeimaa uemopua Uugue, lk. 31.

ruupialt 5,5 miljardi ruupiale.¹

Ka järguised aastad ei toonud parandamist põllumajanduse olukorda.

Inglise imperialistide koloniaalpoliitika tulemusena jätkusid kriisivähturid India põllumajanduses.

Maamonopolide ja maasude mõju talupeegunnaile oli tähtsamaks põhjuseks siveleva iseloomuga agrarviiisile India põllumajanduses kahe maailmasõja vahelisel perioodil.²

Järgnevalt vaatleme lähemalt olukorda India põllumajanduses kapitalismi üldkriisi esimesel etapil.

Põllumajandusega tegeleva elanikkonna osa oli rahvastiku üldarvust küllaltki suur.

1918. a. kohta on andnud andmed Montego - Chelmsford^x, kes märkisid, et Indias oli igast 100-st inimesest 71 seotud põlluanduse või loomakasvatusega. Maa andis toidust 226 milj. inimesele 315-st miljonist.³

¹ vt. A. M. Merbunukob, „Bonpocn uemopuu“, 1954, № 6, lk. 118.

² Karlson Danne, viidatud teos, lk. 206.

³ Samas, lk. 207.

^x Montego - Inglise valitsuse minister India küsimustes; Chelmsford - India asekuningas.

Mõningail andmeid põllumajandusest
elatuva elanikkonna osa rahvastiku üld-
arvust moodustas 1921. a. 73,0%.¹

Professorid P. A. Wadia ja H. T. Mer-
chant annavad küsimuse kohta järg-
mised andmed: 1911. a. - 72,2 %, 1921. a. -
73,0 % ja 1931. a. - 75%.²

S. M. Melman väidab, et Esimese ja
Teise maailmasõja vahelisel perioodil
elas maal kuni 87% elanikkonnast.³

See arv tundub üllaltki suurena, kuid
nähtavasti pole siin arvestatud ainult
põllumajandusega tegelevat elanikkonda.

Vihendatud provintides 20-ndate aas-
tate lõpul tegeles põllumajandusega 70%
elanikkonnast.⁴

Tehes toodud andmete põhjal võime-
võtte, võime ütelda, et vaadeldaval pe-
riodil põllumajandusega tegeleva el-
anikkonna osa rahvastiku üldarvust
oli keskmiselt 75%.

Vaadeldes maa nurust ike maa-
elaniku kohta kahe maailmasõja vahelise

¹ Trauben Baum, viidatud teos, lk. 208.

² P. A. Bagur u H. T. Merchant, viidatud teos, lk. 146

³ S. M. Melman, viidatud teos, lk. 8.

⁴ Мамеуаша Корнетская коммуну, lk. 204.

perioodi lähilõikes, on pilt järgmine:¹

Maa nurus. \ Aastad.	1921.a.	1931.a.	1941.a.
Üldine külvipind (milj. aakrites)	205	211	215
Pind ühe maa- elaniku kohta (aakrites)	0,88	0,82	0,72

S. D. Deshpande'i andmeid oli külvipinna (kusjuures välja on jäetud maad, mis olid vesi ja metsa all, samuti mittakasutatavad ja kasutamiseks võimatud maad) üldnurus 91 854,3 tuhat ha² ja arvatades niiõelda „puhta“ külvipinna nuruse ühe maaelaniku kohta, saame ainult 0,27 ha.

Nagu näitavad arvud, oli maa hulu ühe põllumajandusega tegeleva elaniku kohta väga väike. Naadeldaval perioodil toimus siin pidev vähenemine.

Kõlalt oodud tabelistri näeme, et kahe kümne aasta jooksul külvipind ühe maaelaniku kohta vähenes 0,16 aakri ehk 18% võrra.

Kuigi üldine külvipind aeglaselt nurunes,

¹ vt. C. M. Mebban, viidatud teos, lk. 15.

² C. D. Demnange, Zanagnar Ungur, Teorpadpuzemni oözor, nog pegaknyueü M. K. Begopenko, Moskva 1956, lk. 20.

oli elanikkonna püüdenud suhteliselt stabiilsem. Toodud väidet kinnitab järgmine tabel:

Elanikkonna arv ja niivõõrpinna suurenemise indeks (1914.-1915.a.=100).¹

Aastad.	Elanikkond.	Kogu niivõõrpinna.	Toidutarvivate niivõõrpinna.
1930.-1931.	107,0	118,6	113,9
1934.-1935.	120,0	117,2	112,4

Selline olukord eeldas niivõõrpinna maksimaalset ja intensiivset kasutamist, kogu harimisega nõõbuliku maa kasutamist.

India majandusteadlane R. K. Das leidis arutuste tulemusena (1930.a.), et 70% harimisega nõõbulikest maast seisab kasutamata ja ainult 30% leiab produktiivset kasutamist.²

B. Singh märgib antud küsimuse kohta: „ Briti-Indias oli 92 miljonit aasrit nõõbulikest maast kasutamata ja virstinikes ulatuses see arv 79 miljoni aasriini.³

Ühendatud provintides oli 20-udate aastate lõpul harimisega nõõbulikest maast kasutamata 10 milj. aasrit.⁴

¹ Tarbu Danu, viidatud teos, lk. 216

² vt. samas, lk. 215

³ F. Cunn, viidatud teos, lk. 69.

⁴ Мамеуанск Коросебенскй коммуну, lk. 208.

Bengaalias samal ajal seisis 6 milj. aasit harimiseks kõlblikku maad kasutamata¹.

Järelkult ei leidnud suur osa harimiseks kõlblikku maad intensiivset kasutamist.

Ülejäänud osas jagunenid põlluharimise viisid üldjoontes kolme gruppi:

1. grupp - rändpõlluharimine mägirajoonides (võiks nimetada - alepõllundus, kuna sarnanes viimasel);

2. grupp - a) toidukultuuride viljelmine nii harilikel (ilma kunstliku niisutusega) kui niisutatavatel aladel;

b) tehniliste kultuuride viljelmine harilikel ja niisutatavatel aladel;

c) aiandus;

3. grupp - kapitalistlik põlluharimine (capitalist farming)

a) mõisad

b) istandused.

Nendest gruppidest kõige ulatuslikum ja Indiale kõige tüüpilisem oli 2. grupp.

Ülejäänud gruppidesse kuuluv majandamine hõlmab suhteliselt väikese osa.

¹ Мамеуанов Корольбензи коммунен, лн. 94.

Esimesse gruppi kuuluvat aladel puhastati vastav maatusse tule abil ja kasutati tida seejärel põlluna. Kasvatati maisi, rannvilju, suhkruroogu, mõningaid riisi- ja tubakasorte.

Põlde kasutati keskmiselt 2-5 aastat. Siis, olles maapiinna välja kurnanud, lõpetati siin maaviljelus ja puhastati metsast uus ala. Vanale põllele hakkas kasvama uus mets.

Seda riisi kasutati ainult kõredama rahvastikuga metsarikastel aladel, näiteks Kesk-India metsrikemas paikades, Krimaalaja eelmäestiku alal jn.

Mis puutub kapitalistlikku maaharimisriisi, mida esines samuti vähemal määral, siis siia kuulus mõningane arv nuni maavaldusi. Nendes maavaldustes kasutati kaasaegseid meetodeid.

Tageli unditi need maavaldused rentnikule.

Sellesse gruppi kuulusid mitmesugused piimandus- ja lambakaratus-farmid, samuti tööstusliku iseloomuga istandused, kus kasvatati suhkruroogu, puuvilla, õlimulkuure. Neude kõrval mõnedes istandustes kasvatati teed, kartsuunit, kohvi.

Nagu juba eelpool märkisime, oli kõige tähtsimalisemaks India põllumajanduses 2 grupp.

Kultuurid, mida viljeldi sellesse gruppi kuuluvatel aladel, jagunesid:

a) kultuurid, mis kasvavad ainult niiskel pinnasel;

b) kevadise lõikuse (harif) ja sügisese lõikuse (rabi) kultuurid.

Esimesse alajaotusse kuuluvad kultuurid nõudsid kunstlikku niisutust.

Teisest alajaotusest harif — see oli mussoonide kultuur. Kiilvati varsti peale vihmade algust (juunis - juulis) ja koristati augustis. Siia kuulusid riis, džovar (Sorghum vulgare), badžira (Pennisetum typhoidesum), džunt, puuvill (kui teda kiilvati varem).

Rabi kultuuride hulka kuulusid nisu, lina, kaer, sinep jne. Need kultuurid kiilvati vihmade perioodi lõppedes ja koristati kevadel.

Harifi ja rabi kultuurid võisid kasvada ühel ja samal põllul, kuid prahtikas seda ei rakendatud.

Rabi-kultuure kasvatati kuivematel ja kõrgematel aladel, harifi kultuure veehogu- ja -hoidlata ääretel maadel.

Muidugi olenes kultuuride viljelemine kohapealsetest tingimustest, nagu vihmaperioodist jne.

Seejärel ei saa me nende levim piire rangelt kindlaks määrata.

Suurema osa vilvipinnast hõlmavad toiduteraviljad, mida näeme koostatud tabelist:¹

Aastad.	1918-19	1922-23	1927-28
Üldine vilvipind (miljonites aakrites)	201	225	223
Toiduteraviljade all (miljonites aakrites)	178	205	196

Sama pildi annavad P. A. Wadia ja K. J. Merchant, kelle andmeil vilvipinna faetus Briti-Indias oli järgmine: 1913.-1914.a. oli toidukultuuride all 81,9% vilvipinnast, 1927.-1928. a. — 80,9% ja 1940.-1941.a. — 80,0% vilvipinna üldsuurusest.²

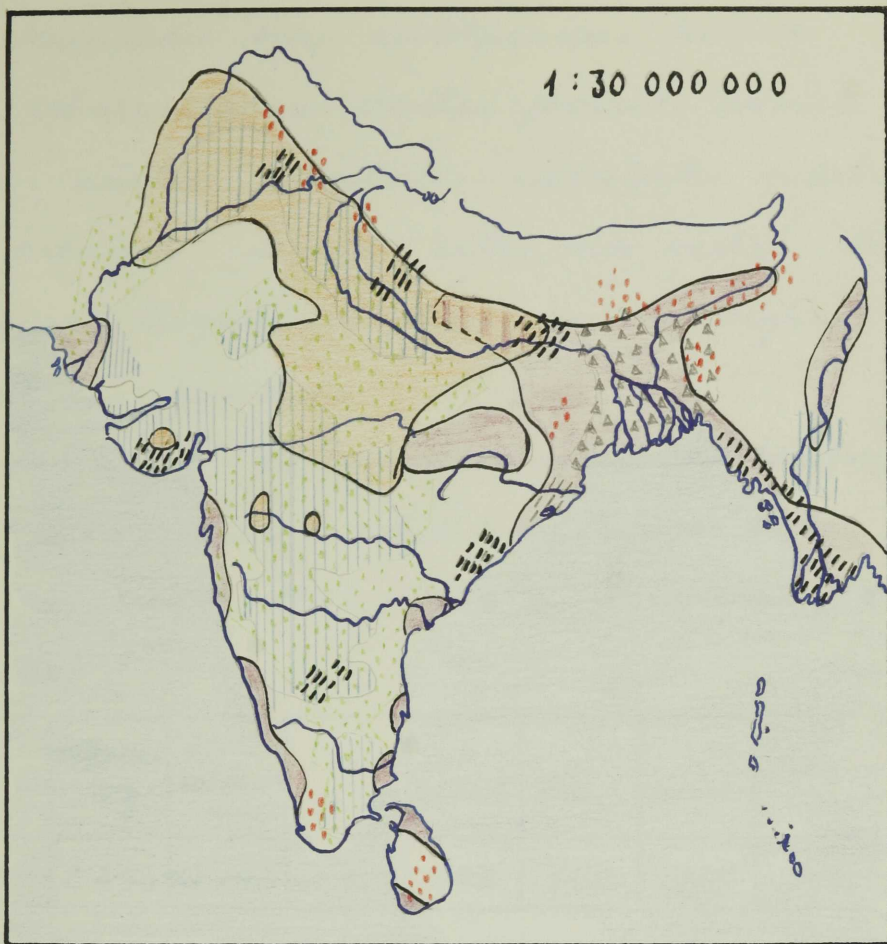
Bengalias 20-ndate aastate lõpul oli toiduteraviljade all isegi 84% kogu vilvipinnast.³

Toodud andmetest järeldub, et tootumise tase jaotis seisis tagaplaanil. Selline olukord oli täielikus koosnõlas valitsevate maavalduse vormidega, feodalismi iganditega külas.

¹ D. Mukerjee, viidatud teos, lk. 290.

² J. A. Bagua ja K. M. Meppren, viidatud teos, lk. 178.

³ Манежуантс Копосевский коммунизм, lk. 92.

	- nisu		- hirss
	- riis		- tee
	- puuvill		- džut
	- suhkruuroog		

Küheipinna jaotus Indias.¹
(1928. a.)

¹ Valmistatud Indien, Historisch-Geographisches Kartenwerk alusel.

Et muude kultuuride, sealhulgas tehnilis- te kultuuride osa külvipinnas kasvab visalt, ligi kolmeviimne aasta jooksul ainult 19% võrra, näitab kaubalis- rahaliste suhete alg- last arengut India viilas, mis vastas India mõisnike, liiguanuvõtjate, aga ka Inglise kolo- nialistide huvidele.

Väsimute põllumultuuride osatähtsust ül- dises külvipinnas näitab järgnev tabel (1936.- 1937. a. kuni 1938.-1939. a. keskmised, tuh. aarvites)¹:

Toidu- tera- vili	Suhku- roog	Öli- kultuu- rid	Puu- vill	Džiut	Tee	Kohu	Tuba- kas.
158 844	3 276	21 343	20 969	862	747	185	902

Seega olid Briti-Indias toiduteraavilja- de järel tähtsamateks kultuurideks õlikultuu- rid, puuvill ja suhkurroog. Vähemaal määral kasvatati tubakat, džüuti, tee ja kohvi.

Hoolimata sellest, et teraviljade all oli suh- teliselt suur osa külvipinnast, ei rahuldanud teraviljade kogutoodang täielikult elanikkonna toitlustamisvajadusi ja suurenes väga aegla- selt. Nii oli teraviljade kogus aast 1918.-1919.a. 76,47 milj. tonni, 1920.-1921.a. 80,06 milj. tonni ja 1921.-1922.a. 92,53 milj. tonni.²

¹ O. X. X. Cneim, Ungur u. Tarueman, Москва 1957, lk. 352

² (F. Cunn, viidatud teos, lk. 89) R. Munkeryje, viidatud teos, lk. 286-288.

Arvestades veel elanikkonna arvu pidevat suurenemist, vähenes teraviljade toodang ühe elaniku kohta, mida näitab järgmine tabel¹:

Aastad	Keskmine pindala (aakrites)	Toodang (kg)
1921-22	0,678	234,8
1931-32	0,611	196,2
1941-42	0,529	156,1

Nagu näeme, toimus vähenemine esimese kümne aasta jooksul (1921-1931) 10% võrra, aga järgmise kümne aasta

jooksul (1931-1941) koguni 13% võrra, seega kiiremas tempos.

Kõige olulistemas teraviljadest olid Indias riis ja nisu, mis ühtlasi olid elanikkonna peamised toiduviljad.

Nimetatud kultuuride viljelemise osas peame aga märkima, et pidevalt langes nii kogutoodang kui saagikus.

Kiisi kogutoodangu osas on märgitud, et viimase kolme kümne aasta jooksul (s.o. aastad 1913-1943) on riisi aastatoodang ühe elaniku kohta langenud keskmiselt 101 naela^x võrra.²

¹ B. Cur, viidatud teos, lk. 89.

² A. M. Дьяков, Углерод в питании и росте индийского населения (1939-1949 г.г.), Москва 1952, lk. 8.

^x inglise nael = 453,6 g.

Nisu osas oli olukord suhteliselt parem.
 Ülevaate sellest annab järgnev tabel:

Liisi ja nisu kogusaad
 aastail 1918-1939 (miljonites tonnides).¹

Aasta	Riis	Nisu	Aasta	Riis	Nisu
1918-19	20,3	6,5	1929-30	25,8	9,0
1919-20	28,0	8,6	1930-31	26,5	7,7
1920-21	23,3	5,7	1931-32	27,8	7,3
1921-22	27,8	8,4	1932-33	25,4	7,6
1922-23	28,5	8,2	1933-34	24,9	7,5
1923-24	23,6	8,0	1934-35	24,8	7,8
1925-26	25,2	7,2	1935-36	22,3	7,6
1924-25	25,3	7,2	1936-37	26,8	7,9
1926-27	24,1	7,4	1937-38	25,8	8,7
1927-28	22,7	6,4	1938-39	22,9	8,6
1928-29	26,5	7,3	1939-40	24,6	8,9

Järelnevalt näke maailmasõja vahelise pe-
 riodi jooksul riisi kogusaad suurenes
 ainult 11,4% võrra. Nisu kogusaad sa-
 mal ajal suurenes niisagi 24,5% võrra.

Pidevalt langes saagikus, eriti riisi osas.
 R. Palme Dutt annab siin järgmised and-
 med: 1926. a. kuni 1939. a. langes riisi kes-
 mine saak hektaarilt 1,4 ts võrra.²

¹ B. Cunn, viidatud teos, lk. 78.

² Tallinn Damm, viidatud teos, lk. 223.

Sammuti märgib J. M. Melman, et 1918. a. kuni 1938. a. langes riisi kesamine saak hektarilt 3,0 ts võna. Nisu osas samal ajal, kesamine hektarisaak tõusis 0,2 ts võna.

Nagu selgub ülaltoodud andudest, on statistilised andmed eri autorite osas erinevad. Siiski on nendes andmetes märgata ühist — see on saagikuse vähenemise tendents.

Võrreldes teiste maadega oli India põllumajanduse areng tunduvalt mahajäänum, mida näeme ka järgnevast tabelist.

Nisu ja riisi saagikus 1931. a.
(1 ha-lt tsentnerites)²

	India	Hiina	Jaapan	USA
Nisu	9,2	11,0	15,3	11,2
Riis	18,7	29,0	29,4	19,0

Kapitalismi üldeniini esimesel etapil India peaaegu lõpetas nisu väljaveo, piiras tunduvalt riisi väljavedu ja seisis möödapäasmatu vajaduse ees toiduvilja nisse vedada. Nii moodustas aastane transiidi import Teise maailmasõja eeltohtul 1,5-2 milj. t.³

¹ vt. C. M. Melman, viidatud teos, lk. 16.

² vt. samas, lk. 16.

³ Samas, lk. 17.

Peale nimetatud kultuuride kasvatati Indias mitmesuguseid hirsisorte, millest peamisteks olid dšovar ja badšira. Mõlemaid kultuure kasvatati nii toiduviljasa kui loomatoidu otstarbel.

Peale selle kasvatati veel kaera, maisi, ubakultuure jne.

Kaera tootmiselt oli Indiaal üks esimestest kohtadest maailmas, kuid kaera väljavedu oli väike. Põhjus peitus selles, et kaer oli India vaesema elanikkonna toiduks.

Tehniliste kultuuride osatähtsus rahu maailmasõja vahelisel perioodil suurenes mõnevõrra. Nii on märgitud, et peale Esimest maailmasõda suurenes järsult tubana müüvimpind.¹ Siiski ulgus see protsess suhteliselt aeglaselt ja ebaproportsionaalselt.

Tehniliste kultuuride kasvatamine, mis oli kapitalismi arengu üheks väljenduseks, ei tõrjunud välja feodalismi igandeid India villast.

Millest oli tingitud üldine mahajäämus raagikuse, jn. osas India põllumajanduses?

Nagu oleme juba rõhutanud, olid niin peapõhjuseks valitsevad sotsiaalmajanduslikud suhted, valitsevad agrarsuhted. "India põllumajanduse kasvava kriisi saladus seisab Briti

¹ Намежану Копоневасу конуеуу, lk. 89.

imperialismi valitsemise tagajärgedes ja sotsiaalses suhtes, mida ta toetab...¹, kirjutas selle kohta R. Palme Dutt.

Muidugi ei saa seejuures väinudes mööda minna India üldise agrotehnika tohutust mahajäänusest.

Kaasaegsed maahariimise meetodid Indias on jäänud sellisteks, nagu nad olid paljusajandeid tagasi,² märgivad P. t. Wadia ja K. T. Merchant.

Isegi Kuningliku komisjoni oli mainitud mainima: „Käesoleval ajal (s.o. 20-ndate aastate lõpul - A.L.) peaaegu kogu India põllumajanduses kasutatakse väga väikese tootlikkusega tootmisvahendeid.³“

Põllutööriistad olid primitiivsed. Põhilisena põllutööriistana India külas oli puuader. Kogu Briti - Indias raudadrad moodustasid 8% atrade üldarvust, viiestinikides ainult 1,6%.⁴

Ei saa aga ütelda, et India talupesgadel poleks olnud teadmisi ja kogemusi põllutööst. Väga hea oskus võidelda ümbrohtudega,

¹ Traubm Baum, viidatud teos, lk. 225.

² П. А. Багун и К. П. Мепрен, viidatud teos, lk. 225.

³ Мамеуашу Кополебенсü коучеуу, lk. 256.

⁴ vt. С. И. Медман, viidatud teos, lk. 14.

oskus kasutada mitmeid abinõusid kunstlikus niisutamises; mullastiku ja tema omaduste hea tundmine, väga täpselt niivi- ja lõikes- aegade määramine - kõik see oli iseloomu- lia India talupoegunale. Ja neid teadmisi ei omanud üksikud talupojad, vaid selline oli talupoegade teadmiste tavaline tase.

Põllumultuuride kasvatamisel on Indias ala- ti tähtsal kohal olnud kunstlik niisutus.

Ühisnõudlike tööde tulemusena oli raja- tud Indias mitmeid irrigatsioonisüsteeme. Inglise kolonisaatori tegevuse tagajärjel hävis osa neist. Laudteed lõikasid ära mitmed rajoonid Gangese vetest, mille tulemusena need piirkonnad muutusid viljatuteks.

Linnad, laiad Bengaalia piirkonnad muudeti džungliteks, tühjenesid inimestest. Nii teatati 1930. a. Kesv-Bengaalia kohta:
„Irrigatsioonisüsteemi hävitamine on seal võtnud niisuguse ulatuse, mille puures pole võimalik enam seda peatada ja sellele pai- gale on saatuses muutuda järk- järgult sooks ja džungliss.“¹

Irrigatsioon hõlmas Bengaalias $\frac{1}{10}$ üld- pindalast.²

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

¹ Taibbi Damu, viidatud teos, lk. 221.

² Намекиашу Копоневскаго сообщени, lk. 94.

P. M. Melmani andmel niisutati kogu Bri-
ti-Indias 22% haritavast maast.¹

Sama väljendab P. Gourou märkides, et
irrigatsiooni hõlmab 20 milj. ha, s.o. 21%
kogu haritavast maast.²

Peab ütleva, et üksimeis paikades oli
olunord suhteliselt parem. Näiteks ühendatud
provintsisides 20-ndate aastate lõpul niisutatav
pindala moodustas 30% üldisest külipin-
nast.³

1940.-1941. a. andmed Bombay provintsi
kohta on järgmised: haritava maa üldmü-
rus - 11 610 tuh. ha, kunstliku niisutusega
alad - 448 tuh. ha.⁴

Kunstliku niisutuse puhul kasutati mit-
mesuguseid seadeldisi. Tähtsamateks liikidest
olid kanalid, kaeved, veehoidlad jne.

Kanalid jaotati kahte liiki: üheks olid
jõgede orgudes asuvad kanalid, mis täitsid
suurvee ajal; teine liik oli alaliselt täitu-
vad kanalid.

Esimest tüüpi kanalid ehitati juba va-
nadel aegadel (Mogulite ajal), teine tüüp leis
inglaste valitsemise ajal.

¹ C. M. Melman, viidatud teos, lk. 17.

² Топер Топы, Азия, Мексика 1956, lk. 333.

³ Намепуану Короевеноу комуници, lk. 204.

⁴ C. D. Demnange, viidatud teos, lk. 231.

Veehoidlata (mida nimetati tankideks) juures olid oskuslikult ära kasutatud väiksemadki maapiinna abatasused. Niisutamist veehoidlata abil kasutati kõige rohkeem riisi kasvatamiseks.

Kaevud teenindasid väikesi põlde. Kaevudest niisutamist kasutati Lääne-Bengaalias juurvilja kasvatamisel ja Põhja-Bengaalias tubana viljelemisel. Kaevudest niisutamine oli 6-7 korda kallim kanalite kaudu niisutamisest.¹

Tehnika kaevude kasutamisel oli primitiivne. Vett tõsteti tavaliselt seadeldise abil, mida nimetati dalu (gany) ja mis töötas hārgade jõul.

Muude niisutusallikate hulka võime arvata ajatind väikesed paisud ja kanalid, nagu ujariidid Bengaalias jt. Eriolulist tähtsust omasid need sademete poolt vaesil aastail.

Kunstlike niisutuse tähtsust mõistame eiti hästi siis, kui meil on selge tema mõju² saagiusel. Ilmekalt näitab seda järgnev tabel:

Provint	Riisi saak 1aak- nilt niisutata- vail maadel (kg)	Sama, niisu- tamata maadel.
Madras	769,1	516,7
Keskprovintid ja Berar	544,8	405,6
Pandjab	576,1	266,5

¹ Мамеуанк копонебной коммун, лк. 88.

² Б. Кур, viidatud teos, лк. 80.

Kunstliku niisutuse süsteemi probleemidega oli tihedas seoses väetamise, seega loomakarvatuse niisimise.

Ilma vee ja väetiseta põlluharija ei saa maalt seda, mida maa on suuteline andma.

Kuid väetisi kasutati India põllumajanduses vähe. Tähtsusest puudus oli ehest tähtsamast - orgaanilisest väetisest.

Millest oli see tingitud? Milline oli olukord Indias loomakarvatuse alal?

Järgnevalt püüame leida uendele niisimistele vastused.

Loomakarvatus oli Indias üldiselt mahajäänud tasemel, kuigi loomade arv oli suur. Nii tuli 20-ndate aastate lõpul keskmiselt iga 100 elaniku kohta 59 karilooma.¹

Andmed keskprouintside kohta annavad siin kariloomade üldarvust 11 800 000, mis on samuti suhteliselt suur arv.²

Loomade suur arv oli seotud vastavate religioosete tõekspidamistega, mis keelasid loomade tapmist.

Loomakarvatuse tingimused olid viletsad. Karjamaid oli vähe. Järgnev tabel näitabki, milline oli 20-ndate aastate lõpul olukord

¹ Мамеуашви Коробевскии конуецие, лк. 255.

² Самос, лк. 35.

Indias rajamaade osas võrreldes rea teiste maadega:

Maa.	Üldse maad (sadades tuh. aakrites)	Maad raja- maade all (sadades tuh. aakrites)
Inglismaa	775	230
Uus-Meremaa	67	27
Ameerika Üh.	1056	175
India	9600	352

Teodud arvud kõnelevad ilmekalt, et Indias oli raja-
maade all suhteliselt palju vähem maad, kui teistes riikides.

Samal ajal, kui Inglismaal ühe karilooma kohta tuli rajamaad 0,6 ha, siis mõnes India piirkonnas ainult 0,13 ha.²

Keskproviintsides oli rajamaad ühe karilooma kohta 2,3 aakrit. Rahuldava toitumise tagamiseks olens pidanud olema vähemalt 5 aakrit.³

Loomaravatus mahajäämuse üheks põhjuseks oli asjaolu, et loomatoitu varuti väga vähe. Kari pidi rahulduma sellega, mida leidis põldudel või teede ääres. Juba kahe meemöödules lõikusest oli loomatoidust terav püendus.⁴ Alatis märtsist, kui rohi närbus, oli kari näljaseisundis. Värske rohu kasvades söid loo-

¹ Маневранк Копоревскої волости, lk. 65

² Топф Трып, viidatud teos, lk. 336.

³ Маневранк Копоревскої волости, lk. 35.

⁴ Самас, lk. 52.

mad seda niivõrd aplalt, et haigestusid.

Loomakasvatuse mahajäämust näitas madal produktiivsus.

Talupoeg lõuna-Gudžaratist ütles: „Lehma-dest pole mingisugust rasu ja mina ei väi neid toita.“¹

Küi märgiti Kuningliuu komisjoni materjalides, et 10 - 15 % kariloomadest olid täiesti rasutud, 80 % suunist kariloomadest ei katnud oma teidu ja hoolduse kulusid.²

1929. a. arvestati loomakasvatuse kogutulu 20 miljardile rupiale³, mis on küllaltki väike summa võrreldes loomade üldarvuga.

Seejuures suure osa sellest tulust andis kariloomade kantamine kolloomadena. Piimakarja produktiivsus oli madal.

70 % lehmadest andsid vähem kui 1000 naela piima aastas.⁴ P. Gourou andmeil ainult 7 küpsilehma 100-st andsid piima rohkem kui 450 kg aastas.⁵

Sellega, et loomapidamine erines täiesti

¹ У. Г. Мухомов, Уркуичская губерния, Москва 1952, л. 31.

² Мамериански Королевский коммисии, л. 255.

³ Т. А. Багря и К. П. Меркел, видатуд теос, л. 230.

⁴ Мамериански Королевский коммисии, л. 255.

⁵ Кооп Тупу, видатуд теос, л. 337.

sellest mõistest meie mõttes ja loomad eamuses hulkuvad vabalt ringi, on selitatav orgaanilise väetise vappus.

Õeltoodu põhjal võime ütelda, et loomakasvatuse osa Luvia põllumajanduses oli väike ja peategevusala — põllunduse — kõrval kõrvaline tähtsusega.

Põllunduse ja loomakasvatuse laugusega seoses tugevnes vaadeldaval perioodil talurahva majandusline laostumise protsess, mida vaatleme järgnevalt.

Talurahva olukord.

Põllumajanduse kriisiolukord, suhteliselt madal arengutase, mis oli tingitud valitsevaist majandusliinest suhetest, oli põhjuseks talurahva üldisele vaesusele.

Tugevat negatiivset mõju avaldas Inglise kolonistide peremehtsemine. Juba koloniaalvõimude algusest peale on India talurahvas kannatanud nälga ja puudust.

„1866. aastal suri ainult Orissa provintsis rohkem kui miljon hindut nälga. Sellest hoolimata püüti rikastada India riiginassat, minnes nälgijate kõrgendatud hindadega toiduaineid.“¹

¹ K. Marx, Kapital, I kd., Tallinn 1953, lk. 653.

"Mitte kusmil mujal maailmas ei kohta me sellist ühiskondlikku viletsust keset looduslikku rikkust, kui on Indias",¹ märkis K. Marx.

V. I. Lenin kirjutas oma artiklis "Lühiv material maailmapoliitikas": "Ei ole otsa ega äärt sellel vägivaldjal ja riisumisel, mida nimetatakse Inglise valitsemissüsteemis Indias. Mitte kusagil maailmas ... pole üksugust rahvahulvade viletsust, elanikkonna kroonilist nälginist".²

1914. a. India kui Inglismaa koloonia tõumati esimesse maailmasõtta. Inglismaa vedas Indiast välja toiduaineid (eriti teravilja), värvas sõjalisi jõude me.

Sõja ajal tekkis suur erinevus põllumajanduse ja tööstussaaduste hindade vahel: esimesed tõusid vaid vähesel määral, viimased — tuuduvalt.

1917. a. India valitsus "annetas vabatahtlikult" metropolile 100 miljoni naelsterlingi suuruse summa, 1918. a. septembris — 45 miljoni naelsterlingit.³

Kõik see avaldas tugevat negatiivset mõju

¹ Karl Marx ja Friedrich Engels, Valitud teosed, I kd., Tallinn, 1957, lk. 274.

² V. I. Lenin, Teosed, 15. kd., lk. 160-161.

³ Шобенимае учнопие Уугуе, lk. 20.

India rahvahulvade, eriti talurahva elatustasemele.

Esimese maailmasõja aastail epidemiati ja nälja tagajärjel suri Indias umbes 14 miljonit inimest.¹

Inglise võimutsemise kestel India on kahekümne kolmel korral kannatanud nälja tagajärjel.²

Inglise kolonisaatorid on olnud sunnitud isegi tunnustama, et „paljud India elanikest ei teadnud üialgi, mida tähendab küllus.“³

India tegelikkuse analüüs näitab täielikult, et India põllumajanduse tootline jõudude madal areng, süstemaatiliselt kasvav nälga oli põhjustatud Inglise imperialismi peremehtsemisest Indias ja feodaalse te igandite püsimisest India külas.

India on majanduslikult laostatud. Maksud, mis võetakse meie rahvalt, ei vasta meie tegelikele sissetulekutele,⁴ märgiti selle kohta 1930. a.

¹ А. М. Бьяков, Национально-освободительная борьба народов Индии и рабочее движение на первом этапе общего кризиса капитализма, Москва 1957, л. 4.

² М. Дурин, „Новое время“, 1952, № 12, л. 27.

³ в. с. Борисов, „Вокруг света“, 1951, № 1, л. 22.

⁴ Джавахарлал Неру, Автобиография, Москва 1955, л. 643.

Lisaks uloodule avaldavad mõju India talurahva elamistingimustele agrotehnika madal tase, põllutööriistade primitiivsus, madal saagikus.

Muidugi ei saa väita, et raske olusord oleks olnud iseloomulik kogu talurahvale terminena. India viljas oli areneund millaltki terav diferentsseerimine, milline protsess jätkus kogu vaadeldava perioodi vältel.

Näitena vaatleme klassilise diferentsseerimise sivenemist Madras provintsis kolmenümne aasta jooksul, mis selgub järgnevast tabelist:

Põllumajandusega tegeleva elanikkonna klassikoosseis.¹

(iga 1000 elaniku kohta)

	19.01.a.	1911.a.	1921.a.	1931.a.	muutumine.
Liittetöötavad maomanikud	19	23	49	34	+ 15
" rentnikud	1	4	28	16	+ 15
Töötavad maomanikud	484	426	381	390	- 94
" rentnikud	151	207	225	120	- 31
Põllutöölised	345	340	317	429	+ 84

Järelikult toimus majandustime laostumise ja maastustumise protsess just väikemaomaandi osas,

¹ Manupuanth koponebakuu koolusemme, lk. 235; Traalbu Danim, viidatud teos, lk. 244.

mida väitab väinemaasomanine (töötavad maasomaninud) arvu vähenemine ja põllutöölise arvu suurenemine.

Talurahva üldine vaesus väljendub sisetulevate vähesuses, suhteliselt suures kulutustes toidule, pidevas alatoitluses jne.

Üldiselt suur oli külaelanikkonna tihedus. Toetudes raamtoodud andmeile¹, saame arvutuse talumaaralvastine keskmiseks tiheduseks rõhutamiseks 300 inimest ühele km²-le.

Lõuna-India mõne küla kohta annab P. Gourou järgmised andmed (elanike arv 1 km² haritava maa suhtes): 156, 218, 300, 382, 510.¹

Singuri külas, mis asus 30 km Kalkuttast lõäne pool, oli elamispiinda ühe inimese kohta ainult 3,2 m² (elanikkonna tihedus oli 755 inimest 1 km² kohta).²

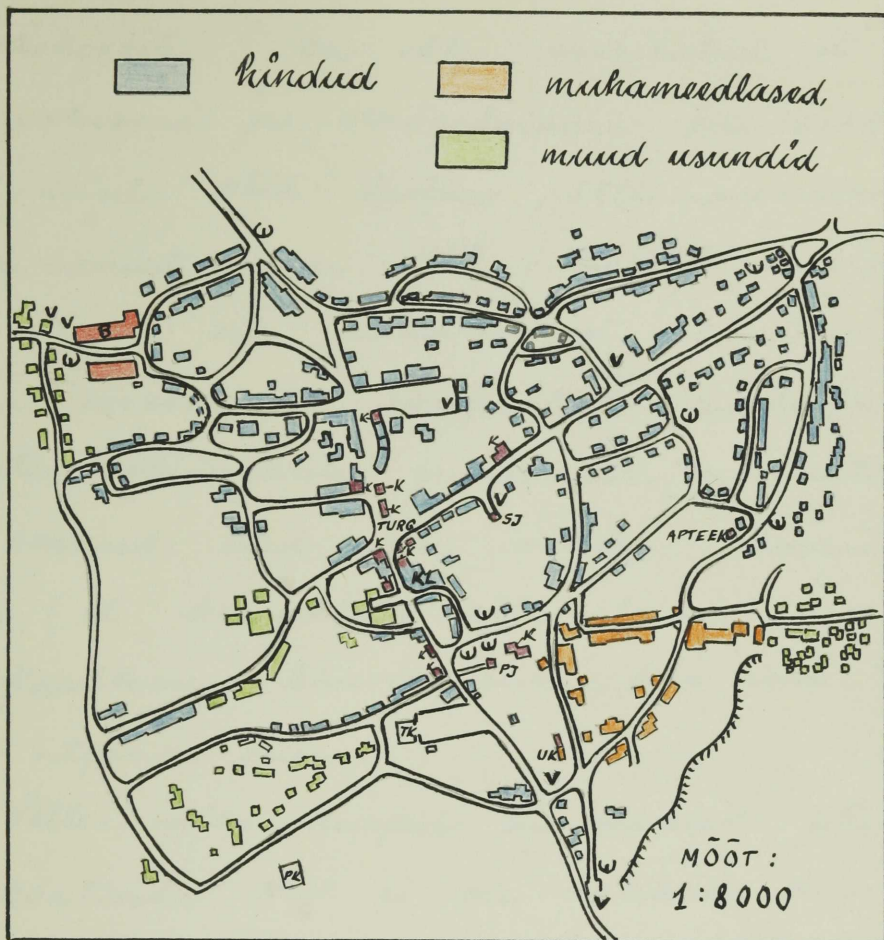
Sellel, nimelt agraarse ülesastusega, püüavadki kodanlikud majandusteadlased ja ajaloolased seletada India talurahva vaenust.

Lähtudes marksistlikult seisukohtadelt ei saa neid väiteid naugeltki õigeas pidada. India talurahva vaesuse tegelised põhjused peituvad hoopis

¹ Hoep Typy, viidatud teos, lk. 339.

² Samas, lk. 330 - 331.

* vt. lk. 36.

V - kaerud ; W - templid ;

B - brahmiini elamu ; K - kauplused ; PK - poiste-
kool ; TK - tütarlastekool ; UK - urdu e. kool ;
SJ - sidejaoskond ; PJ - politseijaoskond ;
KL - klooster ;

Aminbhavi küla plaan.

Valmistatud Indien, Historisch-Geographisches
Kartenwerk alusel.

nujal, mida vaatleme ka väesolevas töös.

Siia väiksema juurde lisada veel järgmise vastuväite : on väga arvestatud, et aiult melioratsioonil ja irrigatsioonil täielikul rakendamisel võib India põllumajandus anda ülalpidamist kuni 447 miljonile inimesele.¹

Suurem osa maaelanikest elas suuremates ja väiksemates kompaniides auelates. Vaatamata mõningatele erinevustele eri riikide vahel olid nad kõik üldisi iseloomulikke poole (vt. Aminbhari maa plaan).

Vaatleme Bhubeli maa, mis asub Gudžarati viljaka osas.

Selles maas majad on väikesed, ühe- või kahekoalised. Neil ei ole aunnaid ega akse. Suitse köldelt, millel toitu valmistatakse, vabjib vatusespragude vahelt.

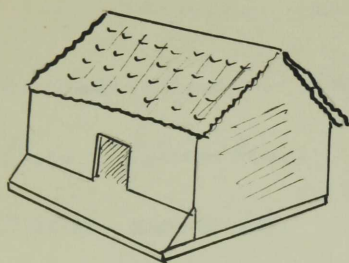
Tänavad on kitsad, majad üksteise vastu surutud, et hoida kooki maad.

Sellise pildi maalib Bhubeli maast P. Gourou.

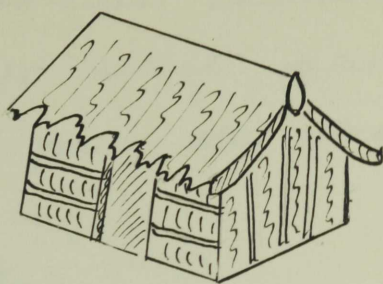
Sarnane oli olukord ka teistes India riikides. Soome näitena mõned majatüübid India maadest :²

¹ vt. Paulus Daum, kiidatud teos, lk. 215.

² joonised O. L. K. Spate'i järgi.

Vaese talupoja maja savist, kivinatusega.

Vaese talupoja maja bambusest, pilliroost, palmilehtedest katusega.

Vilto oli talupoegade toitumus.

1934. a. läbi viidud uurimuses märgiti India talupoegade toitluse olukorra kohta, et 20% talupoegadest toitlus väga halvasti, 41% - halvasti, 39% - rahuldavalt.¹

Piima tarvitatakse toiduks ainult 5% talupoegade perekondadest.²

Loeti normaalseks, et aprillis, mais ja juunis põlvud perekonnad söid ainult üks kord päevas.

Talupoja - maaomanike perekonna aastasissetulek (druua - Gudjaratis) 1937. - 1938. a. andmeil oli keskmiselt 146 ruppiat 12 aunal, mis moodustab 64% summast, mida arvestati elatusmiinimumina. Rentnike sissetulek moodustas ainult 40% sellest.³

¹ Toep Tsyry, viidatud teos, lk. 339.

² J. Muzym, "Trenie zhaneru ukhennymya boemoro-begenia", m. I, 1950, lk. 67.

³ U. I. Muzym, viidatud teos, lk. 112.

Bhuveli milas oli eskmiseks päevaratsioonis
täiskasvanud mehele 2370 kalorit, vajadus sel-
lise füüsilise koormuse juures oli vähemalt
3000 kalorit.¹

Èha võtame Bengaalia.

„Bengaalia ja...nälg! Millised seostamatud
mõisted, kui otsustada looduslike tingimus-
te järgi toitlustamisvõimalustest sellisel suurel
territooriumil, kus elab rohkem kui 60 miljo-
nit inimest,² kirjeldab reisija.

Ja omati on Bengaalia umbes saja aas-
ta jooksul kannatanud kroonilise nälja ta-
gajärjel.

Täpava iseloomustuse talupoegade olukorra
kohta Bengaalias 1927.-1928. a. leiame pro-
vintsi tervishoiu- direktori ettepanedes: „Täna-
päeva Bengaalia talupoegonna enamuse
toitumus on selline, et isegi rotid ei võinud
elada sellega kauem kui viis nädalat.“³

Talurahva materiaalsest olukorrast Ben-
gaalias 20-ndate aastate lõpul annab üle-
vaate järgnev tabel (uuritud 1643 perekon-
na majanduslikku perekonda):⁴

¹ Кооп Тупы, viidatud teos, lk. 324.

² M. Дырен, „Голод в Индии“, 1952, № 12, lk. 26.

³ Траппе Дамм, viidatud teos, lk. 48.

⁴ Мамеуанги Копуебкони кочуеуеуе, lk. 126.

Majanduslik seisund.	% üldarvust.
Hea	15%.
Lahuldav	32%.
Halb	33%.
Väga halb	20%.

Üldiselt märgiti Kuningliku komisjoni materjalides, et „enamused põlluharijaid elab väga raskesti tingimustes.“¹

Ka viitasa toitumise puhul rulus talupoegadel lõnosa sisetulemustest toidule, kui selleski piisas.

Näiteks loode-Indias 20-ndate aastate lõpul maamaks oli formaalselt 12 ruupiat, veemaks - 8 ruupiat aasilt. Prastinas maa- ja veemaks tõusid 33 ruupiale niisutatavalt ja 20 ruupiale niisutamata maa-delt.²

Arvutades leiame, et talupoja maksimaalne tulu keskmise nurusega maaomandi puures (s.o. 5 aasit niisutatavat maad, kusjuures 1 aasit niisutatava maa kohta arvestati tulu 100 ruupiat) oli 500 ruupiat aastas. Kui sellest maha arvestada maksud 165 ruupiat,

¹ Намежувані Королевскаго комисію, лн. 128.

² А. П. Топгов, viidatud teos, лн. 73.

jäi puhastule 335 ruppiat. Kuidas võis sellest jätuda keskmise suurusega perle (4-5 inimest), kui elatusmiinimumiks samal ajal arvestati 112,5 ruppiat inimese kohta.¹

Aga peale selle igasugused muud väljaminekud, nagu põllutööriistade remont jne.

Sageli püüdsid talupojad sellisest olukorrast leida väljapääsu mitmesuguste hooajaliste tööde, aga ka küllakäsitöö näol.

Kapitalismi üldriisi perioodil küllakäitöö laostumine aitas kaasa talupoegade olukorra halvenemisele. Küllakäitööd (käsitöökandmine oli talupoegade peamiseks lisatgevusalaks²) kaotasid otsesed sidemed turguga, mis aetas nad sõltuvusse liigivõetlikumast kapitalist, mille tagajärjel nad sageli laostusid ja isegi kaotasid oma maavaldused.

Kui sellises viltsas olukorras juhtus põud, inaldus jne., jäi talupojale veel ainult üks väljapääs: pöörduda laenu saamiseks liigivõetja poole.

Siiet tulenesidki arvunud võlad ja võlgnikud, mis India küllale olid iseloomustavaks.

India põllumajanduses oli arenenud kesk-

¹ N. P. Topgov, viidatud teos, lk. 73.

² vt. T. J. Komovskii, „Kpramskie proizvodstvennye usloviya vostochnogo“ m. XV, 1955, lk. 29.

aegsele feodaalkorrale iseloomulike liiguanvõt-
like kapital, mis põhjustas siin tööstuslike
kapitali nõrga arengu.

Peamine talupoegade mass, selleks et „otsa
otsaga kogu vira“ oli sunnitud liiguanvõtja-
te juures võlgu tegema.

„Mäis, juunis ja juulis polnud majas mi-
dagi söödavat — ja igal nädalal laenasin
liiguanvõtjalt vilja“¹, jutustab talupoeg lõuna-
-Gudžaratist.

Bengalia provintsis Talma wilas 20-nda-
te aastate lõpul 170-st perekonnast olid
võlguinud 107 perekonda, kusjuures võlasumma
üldsummas oli 21 780 rupiat.²

Tavaliselt kuulus India wilas oli kaup-
mees-*mawari*^x, kelle poes võis leida Bombay
kangaid, Indoneesia suhkrut, samuti karilike
toiduprodukte. Need produktid liiguanvõt-
ja sai talupoegadelt odavalt loenuks ajal
(tavaliselt võlaprotsentidena), aga hiljem müüs
või andis võlgu samadele talupoegadele.

Liiguanvõtja kehtestas võlalt kõrged protsen-
did. Tavaliselt moodustasid nad laenust 25-50%.³

¹ U. J. Sengupta, viidatud teos, lk. 19.

² Mamepuansi Kopeubensii koosseis, lk. 168.

^x *mawari* - kaupmees- liiguanvõtja.

³ Mamepuansi Kopeubensii koosseis, lk. 33.

Mõnikord võisid protsendid tõusta kuni 40% laenu summast.¹

Beraiis liiguanvõtmise keskmine protsent oli 36, võis aga tõusta isegi 75% ja rohkem.²

Seega oli võlgnikul „vähe lootusi võlast vabanemiseks.“³ Sageli talupoja võla summas ületas tema majapidamise väärtuse. Nahel ei muutunud talupoeg võlgu tasuda ja püüas neid oma poegadele.

Seoses eeltooduga suurenes pidevalt India talupoegade üldine võlasumma, mida näeme järgnevast tabelist:⁴

Aasta.	Võlasumma (milj. ruupiat)
1924	6 000
1930	9 000
1935	12 000
1938	18 000

Järelikult 1924.-1938.a. talupoegkonna üldine võlasumma kasvas 3 korda. See näitab selgelt India talurahva majandusliku olukorra

halvenemist.

India Reservpanga andmeil talupoegade võlasumma aastail 1930-1936 kasvas kahekordselt.⁵

¹ M. Y. Dymov, viidatud teos, lk. 19.

² Маневрщик Копытевский коммисси, lk. 46.

³ Тамас, lk. 33.

⁴ С. Док. Тамелл, viidatud teos, lk. 82.

⁵ А. М. Медвкоров, „Вопросы земледелия“, 1954, № 6, lk. 118.

Võlasumma kolossaalne kasv seletub sellega, et neljadel aastatel (1929-1933) oli India haaranud ülemaailmsest majanduskriisist. Kriis oli „ ülemaailmne ka selles mõttes, et tööstus-kriis langes ajaliselt kokku põllumajanduskriisiga, mis hõlmab kõigi toor- ja toiduainete liikide tootmist maailma tähtsamates agraarimaades.¹

Indias väljendus kriis eiti teravalt põllumajanduses. Eksportihinnad peamiste põllumajandussaaduste osas langesid umbes 2 korda.²

Talupoegade laostumine kriisiaastail suurenes, suurenes üldine võlasumma ja võlgnevus arv.

Enamuse talurahva üldisest võlasummast moodustas võlg liigranvõtjatele (väiksem oli riiklike krediitiasutuste osa).

Nii moodustas 1929. a. Madras provintsi mõnedes piirkondades võlg liigranvõtjatele üldvõlast järguise osa:³

Piirkond	%	Piirkond	%
Visagapatam	75	Bellari	60
Kiothua	83	Malabar	91

Arvutades siit keskmise, saame 78,1%, mis

¹ J. V. Stalin, Teosed, 12. kd., lk. 232.

² vt. C. M. Meerman, viidatud teos, lk. 20.

³ J. J. Komorenii, „Kraevnie sootuzennia Ukrainyja boconomozegennia“, m. 10, 1953, lk. 25.

näitab, et peamiselt kreditoridena viilas elid liig-
rasuvõtjad.

Sama vinnitavad andmed Talma viila kohta
Bengaalisa provintsis, kus võlasuunama üldsummas
oli 21780 rupiat, võlg liigrasuvõtjatele oli
sellest 18507 rupiat.¹

1933. - 1934. a. andmed India kohta näita-
vad, et liigrasuvõtjate võlgnevus oli 80% talu-
rahvast.²

Miks sattus enamuse talupoegunast võlga-
lesse, millest nad ei suutnud enam vabanee-
da?

Ühena põhjuseks oli niin maa- ja endinuu-
su raske koorem. Maavõrde tasumisega pidi ta-
lupoeg tegema laenu mitte ainult inaldusaas-
tail, vaid alati, kui saak osutus tavalisest
madalamaks.

Teisena põhjuseks võib pidada võlgnevuse pä-
rilikkust. Vanemate võlad kandusid edasi las-
tele.

Kolmanda põhjuseks peab märkima, et prot-
sendid võlgadelt olid ülinõrged.

Ka looduslikud tingimused olid muutli-
ud. Keskmiselt iga 4-5 aasta järel kordus
inaldusaasta. Kuna saagisaastal talupoeg nutis

¹ Намекианн Копоревской коммисии, л. 169.

² П. А. Багва и К. П. Непрен, ввдатурд теос, л. 259.

roguda vaid elatusmiinimumi, tuli isaldus-
arastail võlgu teha.

Talupoegade võlgadesse sattumist soodustas
aktiiv laenude, rendi- ja maamassude sisteem.

Üldiselt - talupoegade põhimassi võlgadesse
sattumine oli salitsevate majandussuhete, feo-
dalismi igandite püsivise paratamatu kaas-
nähe.

Kui vaatlame, millistel põhjustel laenasid
talupojad, siis näeme, et kõige suurem osa
laenatud summast kulus talupojadel võla-
protsentide tasumiseks ning seoses perekondlike
sündmustega.

Väga harvad olid juhused, mis põlluhari-
ja võttis liiguanuvõtjalt laenu maa viljamu-
se tõstmise eesmärgil.

P. A. Wadia ja H. T. Merchant annavad
selles osas andmed Gudallari piirkonna kohta
ning märgivad, et päritud võlgade mää-
rises kulus talupojadel 53%, pulmade ja
üldpidustuste kuludeks 7,9%, maa ostmises
aga 1,6% laenusummast.¹

Taluma üla kohta (Beugaalia provint) olid
andmed järgmised: seoses abidluamisega - 57%,
raieomade või maa ostmises - 18%, muul otstar-
bel (peamiselt võlgade tasumiseks) - 25%.²

¹ P. A. Wadia u H. T. Merchant, viidatud teos, lk. 269.

² Мамежуаки Корубекии коучеку, lk. 168.

N.ö. dumtschiste liigkasuvõtjate korral, kes saagi liigkasuvõtmisega seoses olevad operatsioonid sidusid kaubanduslinega, tegelesid liigkasuvõtmisega mõisnikud ja talupoegkonna ladnikulaadus.

Näiteks Madrase provintsi raiotvari süsteemi viilades oli peamiseks liigkasuvõtjate tüübiks mõisnik - raiot. Andmed kelle provintsi kohta kõnelevad, et tavaliselt talupojad võtsid laenu oma peremeestelt s.o. mõisnikelt.

Inglise imperialism oli huvitatud liigkasuvõtmise säilumisest India viilas, seepärast et liigkasuvõtliku kapital tugevdas feodalismi igandeid, need aga olid India poolkoloniaalse sõltuvuse säilumise tähtsamateks tingimusteks.

Inglise monopolid, mis kontrollisid maa krediidi - rahanduslikku süsteemi, kasutasid India kaubalis - liigkasuvõtliku kapitali oma huvides. Inglise pangad finantseerisid liigkasuvõtjaid. Viimased andsid võlgu talupoegadele ja maasid pankadele nimetataväärnt osa talupoegadelt välja pigistatud protsentidest.

Liigkasuvõtmise kasv tähendas talupoegade ekspluateerimise edasist tugevnemist.

Saagi, kui talupoeg ei suutnud laenu tasuda, omastas liigkasuvõtja talupoja maa võla

katteks.

1926.-1927. a. ja 1935.-1937. a. andmed Bombay provintsi kohta näitavad, et kümne aasta jooksul 5 milj. aarit ehk rohkem kui 20% roogu maast läks liigvaruvõtjate kätte.¹ Põlluharijate arv, kes partiliselt harrasid oma isiklikku maad, langes samal ajal 9% võrra.¹

Andmetest lähtudes provintside kohta näeme, et kümne aastaniimne jooksul liigvaruvõtjate osa maamassu üldsummast kasvas 9,35%-lt 22,95% -le, samal ajal talupoegade osa vähenes 83,96% -lt kuni 71,55% -ni.²

Seega liigvaruvõtlike kapital aitas kaasa talupoegade maastustumisele.

Sama kinnitavad Kuningliku komisjoni materjalid, kes väidetakse, et „see protsess siveleb, sest paljud põlluharijad, olles võlgades, annavad ära võla katteks oma maad.“³

1929.-1933. a. majanduskriisi ajal talupoegade majapidamiste laostumine ei võimaldanud neil regulaarselt tasuda võlaprotsente ja seepärast „liigvaruvõtjad ilma sagedamini „kompenseerivad“ ennast talupoegade maade kaotamisega.“⁴

¹ C. Don. James, viidatud teos, lk. 83.

² Материалы Комиссии по земле, lk. 246

³ Там же, lk. 36.

⁴ В. И. Павлов, „Грешные замки Устунгума Востоковедения“, т. XII, 1955, lk. 132.

Talupoegade laostumine ja maastumine liiguanvõtmise läbi ei muutnud enamust talupoegadest põllutööliskes, vaid nad töötasid edasi halvematel tingimustel, muutudes poolfodaalsetes väikerentnikeks.

Sellega seoses vähenes aasta-aastalt talupoegade - maaomanike arv, suurenes väikerentimine ja poolproletaarlaste arv.

Isegi ametliku statistika, ehavita ei auna õiget pilti küla klassikoosseisust, oli suunitud näitama, et talupoegade - maaomanike ja maa pärandamise õigustega rentnike arv aja vahemikul 1921. - 1931. a. vähenes 74,6 miljonilt 65,5 miljoni inimeseni. Samal ajal nende arv, kes andsid oma maid rendile, kasvas 3,7 miljonilt 4,1 miljoni inimesele.¹

Lühidalt võeldis võime endale talupoegkonna laostumise protsessi järgmiselt ette kujutada.

Talupoeg - maaomanik Indias lauges väike - maaharija seisundisse. Sellest astumelt - alalise rentimise õigusega rentnikuks ehk I kategooria rentnikuks, siis ajutine rentimise õigusega rentnikuks ehk II kategooria rentnikuks.

Lõppude - lõpus lauges talupoeg õigustata ja

¹ A. M. Дьянов, Угугна бо бренир и носил бморои мурпо - бои боире (1939 - 1949 з.з.), лр. 7.

sõltuva võlgkinnise seisundisse. Võlgkinnise asti aga erines juba vähe põllutöölise - poolproletaarlas seisundist.

Võlgkinnise sidemed maaga olid palju nõrgenenud, hoolimata meeleheitlikest püüetest neid säilitada ja tugevdada. Sageli muutuski ta maatuks põllutööliseks.

Taoline protsess kestis kahe maailmasõja vahelisel perioodil pidevalt.

1938. a. kirjeldas komisjon maamansude alal võlgkinnise olukorda Bengaalias.

Võlgkinnise tunti niin bagradaride nime all. Selle süsteemi puhul polt saagist läss isikule, kes andis maa rendile. Teist poolt saagist, mis jäi maa harrijale, võis vaadelda kui palva tema töö eest.¹

Samasugune süsteem valitses ka Birbhuli piirkonnas. Kuid niin parematel maadel maa harrija sai ainult $\frac{1}{3}$ saagist. Selle süsteemi puhul (mida niin nimetati tibhagars) maa harrija raudis kõik inventari remontimisega, seemne ja väetise ostmisega jne. seoses olevad kulud.²

Mõnikord võlgkinnise, kui ta ei jändunud tasuda võlaprotsenti, pidi töötama võlausaldaja juures

¹ C. Dove. Tammend, viidatud teos, lk. 140.

² Samas, lk. 141.

padijalina*. Sel juhul, kui ta mingil põhjusel ei suutnud vajalikul määral töötada, pidi seda tegema mõni tema perekonnaliikmetest.¹

Teoses eksproprieerimise tugevusega talupojad-rentnikud jäid ilma tootmisvahenditest.

Teiste sõnadega — tekkisid uheldused rentnike muutumiseks põllutööliseks.

Kiisugused rentnikud ei saanud maaomanikult mitte ainult maad, vaid ka osa teisi tootmisvahendeid (seeme, põllumajanduslik inventar jne.).

V. I. Lenin on kirjutanud, et „kapitalismi areng „enne oma kõrgeimat, maksimumale arenemisastmele jõudmist läbi palju astmeid...“². Täheleb, on palju vahepealseid astmeid kuni tootja tootmisvahenditest täieliku evaldamiseni.

Mitmesugused renti liigid, mille puhul maaomanik peab maa avansseeris veel mitmeid teisi tootmisvahendeid, väljendavad talupoja-rentniku eksproprieerimise mitmesuguseid astmeid ja olid seega vahepealsed astmed tema täieliku proletariaaniseerimise tel.

Kapitalistlike riikide arendes ilma rohkem

¹ vt. C. D. Kamest, viidatud teos, lk. 129.

² V. I. Lenin, Teosed, 1. kd., lk. 397.

* padijal = võlaori.

talupoegi eraldati maast. Lõhki jäid nad maale edasi, kuna tööstus arenes aeglaselt.

Poolproletaarsete elementide ja maaproletariaadi arv Indias vaadeldaval perioodil kasvas kiiresti.

Küi suurenes Madrase provintsis maaproletariaadi arv kümne aasta jooksul (1921 - 1931) iga 1000 inimese kohta 317-lt inimeselt 429 inimesele.

Samade aastate vältel suurenes Bengaalias maaproletariaadi arv umbes 50% võrra, 1805 tuhandelt inimeselt 2719 tuhande inimesele.²

A. M. Djanov märgib, et põllutöölise arv Indias kasvas 21,6 miljoni inimeselt 1921.a. kuni 33,5 miljoni inimesele 1931.a., s.o. 55% võrra.³

Mõnedel andmetel põllutöölise arv oli juba 1921.a. 27,8 miljonit.⁴

1931.a. kohta annab andmed veel O. K. K. Spate, kes märgib, et Indias tuli iga 1000 maaomaniku kohta 407 sulast.⁵

Hooldimata erinevate autorite poolt antud

¹ vt. lk. 61.

² K. H. Bagur u K. M. Kiprenin, viidatud teos, lk. 329.

³ vt. A. M. Dožkov, Ungua ko bpenue u noese bropoai mupoboi bouue (1939-1949 r. r.), lk. 8.

⁴ Hobeimaa uemopue Ungue, lk. 32.

⁵ O. K. K. Cneim, viidatud teos, lk. 16.

awuliste andmete lahnemineest, uueis toodud näidete põhjal erile kindel suund - põllutöölise arvu kasv. See näitab, et kapitalismi arenemise tingimustes talupoegade laostumise protsess tugevnes kogu Indias.

Talupojad - uhrinud ja väikeste waatuseid rentijad ei olnud kindlustatud isegi madalaima elatusmiinimumiga ja seeparast olid ilma saagedamini sunnitud miinima oma tööjõudu.

Uuemad moodustasid India waaproletariaadi ridade kasvu peamiseks allikaks.

P. A. Wadia ja K. T. Merchant annavad järgmise liigituse waaproletariaadi osas:

1. põllutöölised
2. lihttöölised
3. kvalifitseeritud töölised.

Põllutöölise gruppi kuulusid kindjad, külirafad jt. Suurem enamus sellest grupist oli tööga seotud ainult teatud hooaegadel.

Lihttöölisi kasutati tammide ehitamisel, mullatöödel, tiinide ja veehoidlate puhastamisel jne.

Kvalifitseeritud töölised olid sepad, viiraidurid, puusepad jt.

Mine arvates pole see liigitus küllalt selgest

¹ J. A. Baguer u K. T. Merchant, biidatud teos, lk. 327.

nn. põllutöölised võisid põllutöödest vabadel
mudel töötada samuti tammide chitamisel
jne. Lihttöölisi võidi ribeniretel loikuspäevadel
rasedada põllutöödel jne.

Seejärel on autori arvates selgem S. G.
Pateli liigitus, kes jagab põllutöölised 4 pea-
rühma.²¹

1. Niinimetatud poolvabad põllutöölised, kes
ei oma võimalust valida peremehe ja tööd.
Nad peavad töötama ühe peremehe juures, kel-
lest nad on sõltuvad mingineguisel põhjusel
(näit. padisjalid jne.).

2. Gruppi kuuluvad ajutised rentnikud ja
võlgnikud, kes harivad maad tingimustel, mis
nende seisunona muudavad väga rabe erine-
vas maata põllutöölise seisundist.

Sellesse gruppi kuuluvad veel väikereentnikud
alalise rendi õigusega ja väikemaomanikud,
kes omavad maad alla 5 aari.

3. Maata hooajatöölised, kes otsivad alali-
selt tööd põllumajanduses. Püüavad olla täie-
likult ära rasutatud põllutöödel.

4. Nabapalgalised põllutöölised, kes tööta-
vad kapitalistlikult majandavate maaomani-
ke juures.

Nagu S. G. Patel iseги märgib „on arenevas

¹ C. Dor. Tameeb, viidatud teos, lk. 99.

ühiskonnas raske rangelt piiritleda neid mitmesuguseid kategooriaid.¹

Nü ei tohiks minu arvates põllutöölise kategooriasse liigitada väikemaomanikke, kuna mitte kõik väikemaaharijad ei töötanud heoajaliselt põllutöölisena. J. G. Pateli liigituse järgi tuleb välja, et umbi 3/4 India talupoegkonnast moodustavad põllutöölised.

See oleks aga põllutöölise arvu liialdatud paisutamine ja ei annaks meile valitsevast olukorrast tõetruud pilti.

India maaproletariaat kannatas raske ekspluatcerimise all, kuna seisund oli õigusteta. Negatiivset mõju avaldasid ka kastikorra igandid, kuna enamik põllutöölisest kuulus madalamatesse kastidesse.

Näiteks põhiline osa nn. poolvabadest põllutöölisest kuulus „puudutamatu“ kasti, kuhu fedaalses Indias kuulusid pärisorjad.

„Puudutamatu“ seisund imperialismi perioodil soodustas poolvabade põllutöölise velgi suuremat ekspluatcerimist mõisnike ja talupoegkonna ladinu poolt.

Põllutöölisele mansti tasu rahas või naturaas. Kanutati vel segavormi, mille puhul olid rahaline ja naturaaltaru ühendatud.

¹ C. Dor. Tameub, viidatud teos, lk. 102.

Keskproviintsides ja Beraris 20-ndate aastate lõpul teinud põllutöölisele töö eest tasumine peamiselt natuurnas (viljaga). Samas suurus rahalises riimteravestuses oli 7 rupiat suus.¹

Biharis ja Orissas samal ajal meespõllutöölise keskmise päevatasu oli 4-8 annat.²

Kuid 4- liikmelise perekonna elatusmiinimumina arvestati 34-65 rupiat suus.³

Seejärel pidi isegi Kuninglik komisjon tunnistama, et „paljudes piirkondades põllutöölised hukuvad nälja tõttu...“⁴

Professor Mukerjee on vaadeldud põllutöölise palnade ja riisihindade suhtelist kasvu. Ta märgib, et samal ajal, kui põllutöölise nominaalpalk kasvas 4-6 korda, tõusid riisihinnad 8 korda (a. 1842-1922).⁵ Seega põllutöölise reaalpalk langes vaadeldud ajavahemikul 20-50% võrra.

Sama kinnitab järgnev tabel:⁶

Põllutöölise palk.	1914.a.	1921.a.	1922.a.
Nominaalpalk	180	270	290
Reaalpalk	154	138	145

¹ Мануальный рабочий Берарии Бенгал, л. 30.

² Там же, л. 241.

³ Там же, л. 241.

⁴ Там же, л. 240.

⁵ Л. Мукерджи, cited work, л. 222.

⁶ Мануальный рабочий Берарии Бенгал, л. 238.

1926. a. andmeil Lõuna - Indias viis igast kümnest põllutöölise perekonnast lausa nälgis.¹

Mõningate teadlaste andmeil maata põllutöölise töötasu moodustas ainult $\frac{2}{3}$ elatusmiinimumist.²

Õelpool teodud näited andsid pildi põllutöölise ebanormaalselt raskest olukorrast.

Näime teha kokkuvõtte : India talurahva elamistingimusi, olukorda kapitalismi üldriisi esimesel etapil iseloomustas äärmine vaesus ja viltsus.

Vaesus looduslikult rikkal maal on alati paradoks. Sellel ei saa olla muud põhjust kui halb majandamine.

See aga omakorda antud perioodil oli tingitud valitsevaist ühiskondlike majanduslikest suhetest.

Milline olus olnud väljapääs olukorrast? V. I. Lenin kirjutas Venemaa kohta : „ Ainult mõisnike maavalduse hävitamises võivad talupojad leida väljapääsu.“³ Kui rida lisada veel koloniaalvõimude hävitamine, siis oli see antud olukorras täiesti massiv India talurahva kohta.

¹ vt. J. A. Bagua u K. M. Duprenu, viidatud teos, lk. 329.

² Samas, lk. 329.

³ V. I. Lenin, Teosed, 17. kd., (Fallinn), lk. 472.

Talurahva antifeodaalne võitlus.

Ei saa ütelda, et India talurahvas
oleks kannatlikult talunud oma olukorda.
Ehkki India talupoegkonnas ja maaproleta-
riaadis esinesid suured erinevused rahvusti-
ku, kastilise ja religioosse koosseisu poolest,
tärgusteta seisund ning ränna eksploateerimine
said põhjuseks võitlusele oma olukorra pa-
randamise eest, seega - võitlusele agaar-
mismise lahendamise eest.

Talupoegade, eriti maaproletariaadi mas-
sid, kes ägasid poolfeodaalsete igandite in-
ne all, mis olid läbi põimunud kaasaeg-
ste kapitalistlike rõhumismetoditega, piid-
sid nõrduvalt end neist vabastada.

Kapitalismi üldkriisi erimesel etapil
oli agaarimismise üheks teravamaks küsimu-

seas India majanduses. ja üha teravamaks muutus võitlus selle küsimuse lahendamise eest.

„Asumaade ja postlumaade töörahva hulgad, kes moodustavad maanera rahvastiku määratu suure enamuse, on äratatud poliitilisele elule juba XX sajandi algusest peale...”, märkis V. I. Lenin.

See kehtib täielikult India ja India talurahva kohta.

Esimese maailmasõja ajal kutsus töötavate hulkade raske seisund esile rahutusi. Näiteks toimisid 1916. a. talupöörde rahutused Paudzabi provintsis.

Seega „imperialistlik sõda soodustas samuti revolutsioonilise liikumise kasvu, sest Euroopa imperialistide võitluse tuli kaasa tõmmata terved koloniaalrahvaste polgud. Imperialistlik sõda äratas ka Ida, tõmbas tema rahvad kaasa rahvusvahelisse poliitikasse.”²

Rahvahulkade raske seisund sõja ajal, sõjalise võla^x suur koorem, Inglise valitsevate

¹ V. I. Lenin, Teosed, 32. kd., lk. 430.

² V. I. Lenin, Teosed, 30. kd., lk. 136.

^x India valitsuvad ringkonnad Inglise imperialismi mõju all võtsid sõjakuuluid India kanda ja need ranti India riigivõla auele.

ringkondade suhtumine India sõltumatusse küsimusse — kõik see lõi objektiivsed tingimused rahvuslik-vabastusliku liikumise, sealhulgas ka talurahva võitluse kasvule Esimese maailmasõja järgseil aastail.

Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon näitas, et imperialistide võim ei ole võimatu. Kõigis karia koloniaalmaades, nende hulgas ka Indias, algas uus periood — imperialismi koloniaalsüsteemi kriisi ja languse periood.

„Me teame, et kogu maailmas, eranditult kõigis maades, revolutsiooniline liikumine pidevalt kasvab ...“¹, ütles V. I. Lenin.

India talupoegkond võitles nii Inglise imperialismi kui kohaliku feodalismi vastu — seega omas talurahva võitlus antiimperialistlikku ja antifodaalset ilmet.

Rahutused haarasid kiiresti suure rahvahulki. „Oli üllalt kõige lähemast kuulisest teatetest, et metsuda koosolekuid suur enamus inimestest. Üks üla seostus teisega, see kolmandaga ja nii edasi ... viljad trühpõuesid, ja kõikjal üle põldude viirustand

¹ V. I. Lenin, Teosed, 30. kd., lk. 47.

koosolekupaigale mehed, naised ja lapsed.¹
Mõnikord kogunes koosolekuile 60-70 tuhat
inimest.²

Eriti teravad vormid omandas talu-
rahva võitlus Brimee maailmasõja järg-
seil aastail Pandsiabis.

Pandsiabi kannatas India mahajäätud
provintidest sõja tõttu kõige tugevamini.
Siit veti välja suur kogus taidu- ja
teoraineid, mis olid vajalikud Inglis-
maale. Massiline nappusevõimimine ja mobi-
lisatsioon sõjaväele viisid riigi põllu-
majanduse langusele.

Talupoegade olukorra halvenemine
jätkus peale sõja lõppu. 1919. a. andmeil
neude talupoegade kohustused, kes omasid
alla 8 akri maad, ületasid 28 korda
aastase sissetuleku sellelt maalt.³

See põhjustas korduvaid talupoegade
vahutusi.

Eredas näiteks oli talupoegade võitlus
„Anali“^x nime all.

¹ Dvobaxapnan Делу, Амодуорпафур, lk. 64.

² Тамас, lk. 71.

³ vt. III. К. Дебамкуна, „Крaмнe cooдyжeннa
Учeннuмyмa бoмoнoбeжeннa“, м. XXIII, 1957, lk. 110.

^x „Anali“ - suurematud. Siikide laiaulatuslikum seut,
loodud XVII saj. Govind Singhi poolt.

1917. - 1918. a. talupoegade organisatsioonid puhtisid siin sikhide^x võitlust selle eest, et taastada religioosne kogukond - halsa (saalca).

Seega talupoegade võitlus Pandiabis sel perioodil kandis religioosset ilmet.

Stiihiliselt puhkenud võitlus religioossete loosungite all - see oli iseloomulik ka teistele talupoegade väljaastumistele tol perioodil.

1920. - 1922. a. majanduskriis, mis puudutas ka India majandust, tõi kaasa kehvemate talupoegade olukorra järjekordse halvenemise ja seoses sellega on märgata neil aastail talurahva klassivõitluse uut tugevnemist.

" On rõõmustav kuulda, et rõhutatud rahvaste enesemääramise ja välismaiste ning omaenda kapitalistide ekspluateerimise alt vabastamise põhimõtted ... on leidnud nii elavat vastusaja teadlike indialaste hulgas, kes kangelaskult võitlevad oma vabaduse eest,"¹ kirjutas V. I. Lenin "Pravdas" 1920. a. mais.

^x Sikhid - sikhismi järglased. Sikhism oli religioosne ideoloogia, mis tekkis XVI sajandil.

¹ V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 114.

India kodanlus stoustas asuda rahadusvõitluse etteotsa. Võitlust asus juhtima India Rahvuskongress^x esotsas M. Gandhiga.

Võitluse toodi uued põhimõtted, waqu passiivse vastupanu põhimõte, mis lähtus usuliste igandite tugevast mõjust rahvale. Sellel oli suur mõju ka talurahva võitlusele.

India Rahvuskongress pööras sel perioodil erilist tähelepanu talupoegade rahutustele.

" " diim külasse ! " — niisugune oli nende päevade loosung¹, meenutab Dzavaharal Nehru.

20-ndate aastate algul jätkusid "Akali" rahutused, eriti tugevnedes 1920. a. lõpust alates. Suures koonupööruses 1921. a. veebruaris Nankanis Lahore lähedal tapeti umbes 200 inimest.²

Kuid "Akali" võitluse käigus ei toimunud sikhide väljaastumised üheaegselt

^x Poliitiline partei, mis asutati 1885. a. India kodanluse ja liberaalse aristokraatia poolt.

¹ Довчатаскапуае Слелу, Абмодуорпадуа, лр. 89.

² vt. Тл. З. Дебамкуа, "Крамкуе сообуекуа Уискукуа воемонбуекуа", м. XXIII, 1957, лр. 111.

ja ei omanud organiseeritud iseloomu.

Liikumine siiski kavas ja oli anti-imperialistliku suunaga.

Alles 1923. aastaks olid rahutused peamiselt vähenenud jätkuvalt veel üksikisiksuste kohtades. Tegemist jätkasid antiimperialistlikult meelestatud salajased grupid, kes kasutasid individuaalse terrori vahendat inglaste rihtes ja nimetasid ennast „babar anali“^x.

Suurimane talupoegade väljastumiseks sel perioodil oli „Mopla“^{xx} ülestõus Madrase provintsis.

„Mopla“ ülestõus algas 1921. a. augustis Tirurangadis. „Mopla“ enamus moodustasid põllutöölised ja kehvunud, kes suulusid madalamatesse vastidesse ja tunnustasid islamit.

Ülestõusu rahustamiseks saadeti kohale sõjaväe- ja politsei jõud. Puhkes võitlus. Ülestõusnute poolt kuulutati välja „svaradzi“^{xxx} ja ülestõus laienes vulgi.

Ülestõusnutega väideldes kasutasid Ingu

^x „babar anali“ — „surematud lövid“.

^{xx} harilikult nutsuti nii muhamedlasi Madrase provintsi Malabari rannikul.

^{xxx} svaradzi — sõltumatus, iseseisvus.

lise imperialistid ära usulisi vastuolusid hindude ja muhameedlaste vahel. (evanues mõisnikest ja liigvaruvõtjatest olid hindud, lihtrahvas - muhameedlased).

Seale ülestõusu peajärgude peustamist 1921. a. lõpul rahutused kestid edasi veel mägedes.

Selles ülestõusus väljendus talurahva võitluse klassisoleom selgemini kui eelnenud rahutuste puhul, ehkki ka siin teinud võitlus usuliste loomungite all.

"Kopla" ülestõus oli üks lüüdist rahva üldises antiimperialistlikus võitluses. Naatamata oma nõrkustele näitas ta India talurahva võitlustahet.

Kolmandas nureks talupoegade väljastumiseks aastail 1918-1922 oli Oudhi talupoegade võitlus mõisnike vastu (ühendatud provintid), mis on tuntud "Eka"^x nime all.

Talupoegade võitluse väigus tõsteti üles loosung "Ekararo!"^{xx}, mille järgi ülestõus saigi nimetuse.

Põhjuseks oli siin talupoegade kohustuste arvu järjekindlil suurenemine. Talupo-

^x "Eka" - "Ühtsus"

^{xx} Ekararo! - Ühinege!

gade rahustusi nimutati siin „kazarana“^x.
20-ndate aastate algul loendati Indias
kuni 150 eri liiki „kazaranat“¹.

Tõsised rahutused algasid ühendatud
provintides 1920. a. suvel. Detsembris
1920. a. toimus Raja - Barli piirkonnas
miting, millest võttis osa enam kui 10
tuhat inimest.²

Talupojad nõudsid, et mõisnikud lõ-
petaksid talupoegade äraajamise maatük-
kidelt ja et alandataks renti.

Ühendatud provintides talupojad as-
tusid avalikult välja oma klassihuvide
eest.

„Talupojad põletasid mõisid, keeldu-
sid maks maksimast ja sageli ulvaga
käes päästsid oma seltsimehi arestist“³.

Kolonisaatorid pidid neile rahutuste-
le pöörama erilist tähelepanu. Selles,
et „rahustada“ ülestõusnuid, valitsus-
võimud kasutasid nii terorit kui dema-
gogiat.

^x „kazarana“ - „kinn“; feodaalne koormis, mida mõisnikud võtsid rentnikelt.

¹ H. Kammurov, „Кривые соотношения Угуну-
мына бооморобегенуя“, м. XV, 1955, lk. 59-60.

² Samas, lk. 61.

³ vt. Кобейная учоруня Угуну, lk. 90.

Nii märgib A. M. Djanov, et „Dopla“ mahasumumise järel saadeti 10 tuhat inimest sunnitööle.¹

Demagoogia näiters on „1921. aasta seadus rendi kohta Oudhis“², millega püüti parandada talurahva ladviku- ja ladviku olukorda ja luua valitsusele nende näol uus tugi kiilas.

Kuigi sel perioodil talurahva võitlus kandis majandusliku iseloomu, siiski ühtlasi imperialismivastase iseloomuga, sest Inglise imperialistid toetasid India mõisnikke.

Talupoegade rahutused neil aastail kujutasid endast suurt ohtu nii mõisnikele kui Inglise kolonisaatorile.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni mõjul hakkasid Indias kujunema esimesed kommunistlikud rühmitused. Need olid aga suhteliselt väikesed ja nende mõju oli nõrk.

Sisuni kommunistlikud grupid, tehes järglusi 1918. - 1922. a. õppetundidest, mõistsid, et rahvusliku-vabastusliku liikumise

¹ A. M. Дьянов, Национально-освободительная борьба и рабочие движения народов Индии на первом этапе общенационального кризиса коммунизма, lk. 17.

² Глобальная история Индии, lk. 93.

peamisteus ja otsustavateus jõudluses on töölisklass ja talurahvas.

Sellest tekkiski idee luua töölis-talupoegade parteid kui massilised poliitilised organisatsioonid, mis ühendaksid töölisklassi, talurahva ja linna-räikekodanluse. Initsiaatoriteks ja aktivistideks neis parteides olid India kommunistid.

1926. - 1928. a. Indias moodustati neli töölis-talupoegade parteid: Bombay provintsis, Bengaalias, Pandsjatis ja ühendatud provintsid.

Esimene töölis-talupoegade partei loodi 1926. a. veebruaris Bengaalias. 1928. a. Bengaalia töölis-talupoegade parteisse kuulus juba 125 tuh. individuaalset ja umbes 10 tuh. kollektiivset¹ liiget.²

India tingimustes tol ajal oli nende parteide tähtsus suur. Tähtsamaks loosung, mis oli nende tegevuse üheks peamotiiviks, muutus rahvamasside hulgas üha populaarsemaks. Meehulgas võitlesid need parteid ra talurahva klassihuvide eest.

¹ vt. B. B. Banadhyayebur, "Грение замечеи ииенуиыма боомокобегеиуи", м. X, 1954, л. 27.

² kollektiivsete liikmete hulka kuulusid talupoegade organisatsioonid ja ühingud.

² vt. samas, л. 30.

Kui Kalnuttas 1928. a. toimus üleindialine töölis-talupoegade parteide konverents, kinnitati seal muude põhiprintsiipide hulgas nõue: „tunnistada mõõdapäasmatuks suurvaasomanduse hävitamine.”¹

Süüsi töölis-talupoegade parteid seisisid reformistide tugeva mõju all ja olid väikekodanliku iseloomuga. Nad olid loodud varem, kui loodi India Kommunistlik Partei. Teataval etapil muutusid nad isegi rahva võitluse pidurdajateks.

1929. a. Indiat, nagu teisiigi kapitalistlikke maid, tabas majanduskriis. Süüsi tagajärjel paljastusid ja teravnesid vastuolud imperiaalistlike riikide ja anumaade ning sõltuvate maade vahel.

Iseloomustades riisiolekuaorda ütles J. V. Stalin: „Mis puutub Indiasse, Indo-Hiinasse, Indoneesiasse, Aafrikasse jne., siis pole mingit vahetust, et neis maades kasvab revolutsiooniline liikumine.”²

Sellega seoses mil aastail kasvab talupoegade antifeodaalne võitlus.

¹ B. B. Baradyueber, „Грешное замечание Ученымыма экономологами”, м. X, 1954, lk. 27.

^x Kommunistlik partei asutati Indias 1933. a.

² J. V. Stalin, Teosed, 12. kd., lk. 244.

Talupojad istand oma nõudmised. Loodi-Indias olid need järgnevad:

1. Muuta veemass kaevudest viisutatavatel maadel, kust kaevude ehitamine toimub talupoegade kulul.

2. Viia sisse maarent tulemasse printsiibil ja veemass vastavalt tarvitatava vee hulgaile.

3. Keelata liiguanuvõtjail võtta kasumit üle 6%.

4. Annuleerida mõisnike privilegid naturaaltasul ja teotöö kohta jne.¹

Need nõudmised on iseloomustavad ka teiste provintside osas. Igal pool oli peanooleks rendi alandamine ja kindla rendimäära sisseseadmine.

1928. a. toimusid Gudžaratis Bardoli piirkonnas esimesed organiseeritud ilmeaga rahutused, millest võttis osa 87 tuhat talupoega.² Ajendas oli Bombay valitsuse otsus maarendi tõstmise kohta Bardoli piirkonnas keskmiselt 20-25% võrra.³

Nüüti selle korralduse muutnist. Kuna talupojad olid siin pärilikes riigirentuikes, oli

¹ A. P. Foppon, viidatud teos, lk. 167.

² Fransou Danum, viidatud teos, lk. 231.

³ vt. Hokeimaa uemopua Unguu, lk. 209.

võitlus suunatud otseselt koloniaalvõimude vastu.

India Rahvuskongress piüdis seada võitlust rahulikkuse raamidesse ja pöördus kubneri poole palvega endiste maksude taasuehtestamises. Kuberner vastas keeldumisega.

Seepärast otsustati organiseerida maksude mitte-maksuist, et saavutada talupoegade õigustatud nõudmistele rahuldamine.

12. veebr. 1928. a. kutsuti kokku talupoegade konverents. Võeti vastu otsus: mitte maksu ta maksu kuni korraldusteni, mis vastaksid esitatud nõudmistele. Rahutused jätkusid.

Bardoli rahutustel oli suur populaarsus kogu Indias. Lühütte Bombay provintsi valitsus taastas endised maksud, andis lubaduse rahutuste väigse ariteeritud talupojad vabastada jne. Seepärast rahutused vaikusid.

Uuesti dustus talurahva antifoodaalne ja antiimperialistlik võitlus 1930. a., areneva ma-panduskiini olukorras. 20-ndate aastate algul talupoegade rahutused olid eiti laiaulatus-linud Loode-Indias, ühendatud provintides, Bengaalias ja mujal.

Sellel perioodil laines eiti Paudšabi töölis-talupoegade partei - Kirti-Kisani tegevus. Partei oli seotud Paudšabi kommunistlike

gruppidega. Partei esimeses ja osa liikmeid olid kommunistid.

Sandsiabi töölis-talupoegade partiit aitas talupoegadel esitada oma nõudmisi ja võidelda nende eest.

Talupoegade võitluse suuremas sõldes oli Oudhi piirkond ühendatud provintsis. Siin oli eiti kindlustunud mõimike suurmaavaldus. Agendiks oli põllumajandussaaduste hindade alandamine, samal ajal rendi suurendamine.

Rahutused algasid talupoegade konverentsiga Allahabadis, millest võttis osa üle 10 tuhande talupoja. Otustati võidelda maamaksu alandamise eest 50% võrra ja rendi vähendamise eest samas määras.

Rahvuskongress püüdis liikumisele anda rahulikke ilmet, kuid rahutusi pidurdada polnud enam võimalis, sest konverentsist osa võtnud delegaadid, kandsid teate antest otsustest, mis puudutasid talurahvast, laiali kõigisse rajoonidesse.

Rahutused laienesid teistesse provintsidesse. Kutsuti üles nii rentnike kui Zamindare kuuluma massi marssimast.

¹ Шобеймад учюпура Угуе, л. 259.

² Дораваракпан Кепу, Абмодуорпапура, л. 259.

Talurahva laiad hulgas seisid Rahvuskongressi mõju all. Talupoegade koosolekud ja konverentid toimusid hõlpsalt Rahvuskongressi kohalike komiteede juhtimisel.

"Töös talurahvaga seisis tähelepanu keskpunktis agropoliitika",¹ väidab Džavaharlal Nehru. Ta lisab veel: "Me tahtsime agropoliitika täielikult valdada rahvusliku sõltumatuse üldisest küsimusest. Me tahtsime ... teda vaadelda ainult majanduslikus plaanis, lahutatuna poliitikaast."²

Muidugi ei tulnud ülaltoodud seisukoht üldisele võitlusele vastu, vaid rahvus.

Talupoegade rahutused ei piirdunud ainult Briti - Indiaga, vaid haarasid ka vürstiriiki.

"Nii suure kui väikese vürstiriikide ajalugu suuremas osas on rahvaülestõusude ajalugu",³ väidab A. M. Melnikov.

1931. a. toimus eiti suur ülestõus Kašmiri vürstiriigis. Siin põimuvad sotsiaalsed vastused läbi uneliste vastustõududega.

Ülestõusnud talupojad nõudsid maksu määramast, tapjad mõisnike ja liigvõimsete,

¹ Doretaxapana Kery, Komo Suorpadua, lk. 317.

² Samas, lk. 318.

³ A. M. Melnikov, "Ungua, smameu no usropue, Moenta 1959, lk. 256.

nüitasid mõisahooned. Mõned linnad läksid ülestõusnute valdusse.

Talupoegade ülestõus Kasimiris suniti make sõjaväe abil.

1932. a. puhkes talupoegade ülestõus Alvari virstkonnas, millest võttis osa 80 tuhat inimest.¹ Ka see ülestõus lõppes lüüasaamisega.

Rahvuslik - vabastuslik liikumine tõuse perioodil a. 1930-1933 loodi India Kommunistlik Partei. Kommunistlik partei tegi katseid ühendada tööliikumist ja talupoegade. Kommunistlik partei liinud töötasid aktiivselt talupoegade massiorganisatsioonides.

Tuloomustades nende aastate rahva-vabastuslikku liikumist ütles Džavaharal Nehru: 1932. ja 1933. aasta tulnähju Indias oli tunduvalt tugevam kui 1910. aastal Sirmaal...¹

1935. a. võeti vastu Inglise parlamendi poolt India konstitutsioon, mis põhiliselt ei muutnud India sõltuvust Inglismaast.

Vastuses sellele konstitutsioonile arenes laialdane antiimperialistlik ja antifeodaalne võitlus. Kolmel aastal, s.o. aastail 1933-1935, „ei möödunud päevagi, ilma et mõnes provintsis poleks organiseeritud talupoegade ass-

¹ Džavaharal Nehru, Abmotsorpadra, lk. 363.

olekut.¹

Teisens võitlusvormis olid talupoegade ret. ked administratiivsetesse kesmustesse, mille käi- gus nõuti vägivalda piiramist talupoegade üle.

Juunis 1936. a. organiseeriti viimaste tuhan- dete talupoegade ja tööliste osavõtul retu poliitilisele konverentsile^x Unnaosse (ühendatud provintsid). Sellel konverentsil võeti rahvahulva- de mõjul vastu resolutsioon mõisnike maa- omandi liivideerimisest ja maa tasuta jaga- misest talupoegadele.

Konverentsi organiseeriti ka teistes provintsi- des. Siinuksis Madras provintsis oli 1935. a. 17 konverentsi, aga 1936. a. 9 kuu jooksul 20 konverentsi.²

Nend hindumised peegeldasid talupoega- de rahulolematuse kasvu.

Võitluse käigus löid talupojad oma or- ganisatsioonid. 1936. a. aprillis toimus talu- rahva organisatsioonide kongress Lauhaus, mil- lega pandi alus Üleindialisele Talurahva Lii- dule (Kisan Sabha). See organisatsioon võitles talurahva lähimate huvide eest nõudes mõisa-

¹ v. t. A. M. Merbunob, „Bonpocn ucmopuu“, 1954, № 6, lk. 120

^x vaadeldav konverents oli korraldatud India Rahvuskongressi poolt.

² v. t. A. M. Merbunob, „Bonpocn ucmopuu“, 1954, № 6, lk. 120.

maade tasuta võrandamist, maksude vähendamist.

Lahnan kongressil otsustati tähistada 1. septembril üleindialise talupoegade päevana. Samuti formuleeriti siin talurahva võitluse eesmärgid ja ülesanded ja näidati ära teed nende saavutamiseks. Formuleeriti talupoegade põhilised nõudmised.

Need seisukohtad ilmusid „Talupoegade Öiguste Chartas“, mis kinnitati Kisan Sabha II kongressil 1936. a. detsembris.

„Talupoegade Öiguste Charta“ omas suure tähtsuse talurahva võitluse edasises käigus. Varem olid iga provintsi ja piirkonna talupojad välja astunud oma nõudmistega. Need olid formuleeritud talupoegade üldised, ühised nõudmised.

Kisan Sabha fuhtimisel talurahva võitlus kasvab ja laieneb. 1935.-1936. a. jooksul loodi Kisan Sabha organisatsioonid kogu Indias, välja arvatud väikestes osades. Paljudes provintside moodustati Kisan Sabha provintsi Komiteed. Tuleb ainult märkida, et enamikes provintside need Komiteed ei ühendanud veel talupoegade laiu hulki.

Üldiselt talurahva võitlus 30-ndate aastate keskkel kandis veel stiihilit iseloomu, kiitus aga iga rohkem töölisliikumisega.

30-ndate aastate teisel poolel algas Indias rahvuslik-vabastuslik liikumise uus tõus.

Rahvusuongressi võit 1937. a. valimistel, mida massid hindasid kui oma võitu imperialismi ja fedaalse reaktiooni üle, mis massiliikumise järsule tõusule.

Tähtsaks isearausena rahvuslik-vabastuslikus liikumises Teise maailmasõja eelõhtul oli see, et võitluses hõlmitas nirstiriikide 80-miljoniline elanikkond.¹

Talupojad olid väinustuses võidust valimistel. Kogu maal tekkisid uued kohalikud Kisan Sabha komited. 1938. a. lõpul ulatus Kisan Sabha liikmete arv 800 tuhandeni.²

Talupoegade rahulolematuse mõisnike kasvava omavoliga väljendus rohkearvulistes koosolemites, retkede ja konverentside näol, mis teinud üle kogu maa ja millest võttis osa sadu tuhandeid talupoegi.

Puigeldades talupoegade huve töötas Kisan Sabha välja laiaulatuslikku agraarprogrammi.

Treues võitles selle programmi elluviimise eest, mis eiti iseloomulikus kujunes Biharis.

¹ A. M. Medvedev, „Trenne zamenu Ustomumyma boemokobegennja“, m. XII, 1955, lk. 199.

² C. M. Medvedev, viidatud teos, lk. 104.

23. augustil 1937. a. organiseeriti suur retri Patnasse, kuhu kogunes 60 tuhat talupoega.¹ Töötati välja agrarreformi projekt ja esitati provintsi valitsusele.

Järgmisest retnest Patnasse võttis osa rohkem kui 100 tuhat talupoega.²

1. septembril, India talupoegade päeval, toimus provintsis umbes 2 tuhat koosolekut, millest igast nendest võttis osa mitu tuhat inimest.³

Antiirve võitluse rafoonidesse, nagu seda oli Bihar, saadeti mured sõjaväe- ja politseiüksused.

1938. - 1939. a. talurahva võitlus vaaras pea-aegu kuni 600 verstini.⁴ Paljudes kohtades puhkesid talupoegade relvastatud ülestõusud. Vürstiriikides seisis võitluse eesotsas talurahva organisatsioonid „Pradja Mandal“ või „Pradja Parishad“.^x

Suured rahutused teinuksid Maisuri viestiriigis. Talupojad kaitsesid antiirveltselt oma maid mõisnike vastu ja paiguti isegi jõuga astusid välja maatikaidelt äraajamise vastu.

¹ A. M. Мельников, „Кривые соображения Ученнымья боемонобегення“, м. 10, 1953, л. 12.

² Samas, л. 13

³ A. M. Мельников, „Трехе замечен Ученнымья боемонобегення“, м. 12, 1955, л. 202.

⁴ A. M. Дьяков, Угуга 60 вреня и носе вморей мировой биткесе (1939-1949 г.г.), л. 11.

^x „Pradja Parishad“ - „Rahva liit“.

Tähelepanuväärsuks olid ka väikeses Gudžarati
mirstiriigis Maasas toimunud sündmused.

Siin nõudsid talupojad maamaksu alan-
damist, mis viimase 80-aasta jooksul oli tõus-
nud 200-400%.¹ Loodi komitee, mis or-
ganiseeris võitlust. Mitu kunn keelduti mar-
se marsmast.

Taltsieri mirstiriigis 1938. a. loodud „Prad-
ža Mandali“ poolt organiseeritud demonst-
ratsioonist võttis osa 10 tuhat inimest.²

Teise maailmasõja ulõhtul võttis India ta-
lurahva võitlus iga enam organiseerituna
ilme.

Suurt osa talurahva võitluses etendas In-
dia Kommunistlik Partei. „India Kompartei
oli kõigi peamiste tööliste ja talupoegade
väljaastumiste juhiks.“³

Talurahva võitluse ran tekitas tõrist ra-
hutust valitsevais ringkondades. Võeti vastu
seaduseprojekte rendihinna alandamise kohta
jne.

Need poolikud reformid ei andnud prak-
tiliselt talupoegadele midagi, vaid talurahvas
langes vulgi suuremasse sõltuvusse mõisnikest.

¹ А. М. Мельников, Угугур, эмambu но учмору, к. 260.

² Тамас, к. 273.

³ А. М. Мельников, „Крамму сообуруму Учмунгма
восмоншегему“, м. 10, 1953, к. 19.

Agraarseadused, mis viidi ellu reas provintsi-
des, ei rahuldanud Kisan Sabha minimaal-
semaidki nõudmisi.

Reformid, mis teostati monopolistide, mäs-
nike ja mirstide poolt, ei suutnud peatada
talupoegade maastustumise protsessi ja tavis-
tada langemast talupoegi liigkasuvõtliku ka-
pitali ohvris. Need reformid ei suutnud pea-
tada nivenevat agraarvriisi India põllumajan-
duses.

Seejärel jätkus ka Teise maailmasõja puh-
kedes India talurahva antiimperialistlik ja
antifeodaalne võitlus, jätkus võitlus agraar-
kriiside lahendamise eest.

Lõppkokkuvõte.

Analüüsime India põllumajanduses kapitalismi üldriisi esimesel etapil valitsevad majanduslike suhte süsteemi, jõuame järeldusele, et agraarühimus oli üks tähtsamatest ja keerukamatest probleemidest.

Agraarsuhted nii laial ja suure erinevustega maal, nagu seda oli India, olid ebaharilikult mitmealgelised. Neid erinevusi põhjustasid sotsiaalmajandusliku arengu iseärasused maa erinevates rahvuslikes, majanduslikes ja administratiivsetes piirkondades.

Põllumajanduslikus tootmises, kus valitsid veel majandamise kapitalistlikel meetodid, tigitasid feodalismi majandusseadused, mis olid allutatud kaasaegse kapitalismi põhilisele majandusseadusele.

Vaadeldavale perioodile oli iseloomulik maa nuruse pidev vähenemine ühe põllumajandusega tegeva elaniku kohta, sellega koos maanälja suurenemine, väike-maaomandi nuruse pidev rahatumine s.o. maaomandi killunemine.

Samal ajal toimus maavalduste kontse- treerumine suurmaaomandi osas, toimus suurmaavalduste laienemine.

Rendi ja maamaksud antud perioodil tõusid, rendisaajate klass arvuliselt kasvas, kasvas rentuine eksploateerimine.

Toimus ülemineku raharendile. See tõi kaasa kaubalis-rahaliste suhete tungimise killa, sest raha vajadus eritas nõude kasvatada rohkem neid kultuure, mida võis müüa ja mille müügist oli tulu suurem.

Imperialismi epohhil kapitalisumi puuduliku arengu jumes kaubalis-rahaliste suhete areng India põllumajanduses kutsumas esile kaubalis- ja liiguanvõtliku kapitali järne tugevnemise.

Kaupmehed ja liiguanvõtjad, nõrvuti mõisainega, olid Inglise imperialismi pa- miseus agentuuris India talupoegkonna eksploateerimisel.

Liiguanvõtmisega tegeles ka talupoegkonna

ladria - kulaklus. See oli India kulakluse üksik omapärane joon.

India mila iseloomustavaks iseloomuseks oli feodaalsete igandite läbipõimimine areneva kapitalismiga.

Erinevais India osades kujunes see protsess erinevalt. Oli rajoonid, kus ülevaatuspõhisid feodalismi igandid (India vürstiriigid jne.), ja rajoonid, kus kapitalism arenes suhteliselt kiiremini (Gudžarati piirkond jt.).

Süüa peame lisama, et mõningais India piirkondades oli säilinud veel igandeid teistest kapitalismieelsetest formsioonidest - nagu kogukondlikust korraldusest - Indias ja orjandusest (Põhja) lõuna - Indias.

India mila majanduslik mitmekesisus oli üks tema iseloomustest varem deldud perioodil.

Vürstiriikides olid feodalismi igandid endi tugevad, seepärast oli kapitalismi vaba areng vürstiriikides erandiselt raskesti.

Feodaalne maaomand ja sellel põhinev talupoegade eksploateerimine oli koloniaalse eksploateerimise tähtsaks koostis-

osaus.

Inglise imperialism oli huvitatud India säilitamisest agraarsete toorainete allikana ja oma tööstuskaupade turuna. Üheks peamiseks meetodiks, mille abil Inglise monopolistid pidurdasid India tööstusliku arengut, oligi fodaalsete igandite säilitamine külas. See tingis elanikkonnana enamusel äärmiselt madala ostuvõime, seega siseturu piiratuse.

Õigesti on rõhutanud Džavaharlal Nehru: „Peaaegu kõik meie suuremad tänapäeva (s. o. peale sõltumatusel saavutamist A. L.) probleemid on kerkunud üles Briti valitsuse ajal ja on Briti poliitika otsene tulemus; ... tööstuse nõrkus ja põllukultuuri hoolitusse jätmine ...”¹

Täheleandab, Briti koloniaalpoliitika poolt ellu viidud protsessid ei sisenenud mitte ainult vaadeldud perioodil, vaid avaldasid mõju hiljemgi, peale koloniaalvõimude lõppu.

India põllumajandusest isoleerimustas kahe maailmasõja vahelisel perioodil sisenenud agraarkriis.

¹ vt. H. Kaal, Kuljeid ja mõtteid India sotsiaalselt, Tallinn 1958, lk. 160.

Iseloomustavaks jooneks oli põllumajanduse ebaportsionaalselt suur osa maa majanduses, suhteline agraarne ülematus, mis oli India koloniaalse seisundi resultaadiks.

Põllumajanduse arengule oli iseloomulik mitte ainult seisa, vaid isegi langus; madal saagikus, tööjõu ebaratsionaalne kasutamine, ainult osa harrimiseks võlbuline pinnase ärakasutamine, põllumajandusliku tehnika n. ö. „stabiilsus“, maa väljasuretus.

Kogu vaadeldud perioodi kestel need nähtused üha süvenesid. Seda nägime saagikuse langusest, üldise külvipinna ebaportsionaalsest suurenemisest võrreldes rahvastiku arvu kasvuga maal jne.

Kogutoodangu languse ja külvipinna suhtelise vähenemise tendents oli eriti iseloomulik toiduteraviljade osas. See oli kiirem, kui tehniliste kultuuride kogutoodangu ja külvipinna kasvamise tendents, mis põhiliselt toimus enimste ajal, vähesel määral ka uute maade harrimise võtmise ajal.

Tehniliste kultuuride külvipinna alg-

lane suuremine näitab kapitalistlike suhete aeglast arengut India külas.

Seamises majanditüübis India külas oli talupoegade väikemajand, mis kuulus talupojale - väikemaomaniikule või rentnikule.

Pidevalt toimus talupoegade maastustumise protsess ning nende maade ülemineku mõisnike, liigvasuvõtjate ja kaupmeeste kätte.

Talupoegade laostumine ja maastustumine muutis nad poolfeodaalsena väikerentnikena.

Järgnevalt kasvavad maata põllutöölise read, mis oli samuti talupoegade maastustumise tulemusena. Põllutöölise arv suurenes ka külaäsitöölise laostumise tulemusena.

Talupoegade olukorda iseloomustas kasvav vaesus, mille põhjuseks olid peamiselt valitsev maavalduste riistum ja liigvasuvõtlike kapitali tegevus.

Naadeldud perioodi iseloomustab talupoegade võlgade pideva kasvu ja üldise võlasumma suurenemise tendents.

Talurahva elatustase me pidev langus,

mis criti teravalt ilmus kapitalismi
üldriisi esimesel etapil, oli raskesti ta-
kistuseus maa majandusliku arengu-
tel.

Feodalismi igandite säilumisega
sammaegselt algas sellel epohhil kapita-
lismi areng India põllumajanduses,
millega soses teravnesid vastuolud toot-
like pärdude ja tootmissuhete vahel.

India talurahva anti-feodaalne ja
anti-imperialistlik võitlus, mis esimestel
aastatel peale Esimest maailmasõda kau-
dis veel stiikilist iseloomu ja toimus
religioosete loonungite all, järjest kasvab
ja võttis üha organiseerituma ilme.

Kolmeviimendate aastate keskel ta-
lurahva võitlus üha rohkem liitus
töölisklassi võitlusega. Töölised ja talu-
pojad organiseerisid ühiseid väljasta-
misi, mis toimusid imperialismivastase ühis-
rindi loonungite all.

Sel perioodil tehti esimesed sammud
selleks, et moodustada töölisklassi liitu
talurahvaga.

Suin maailmasõja eelõhtul liitus
võitlusega feodaalne reaktioon ja imperia-
lismi vastu ka vürstiriikide paljumiljoniline

laninud.

Selle võitluse üheks olulisemaks eesmärgiks oli agrarriikimise lahendamine.

Tolleaegne agrarriikimise lahendus oli suu-
määr taastamise maa majandusliku
arengu tul. Seejärel oli vaja teda muu-
ta. „ Põllumajanduse probleemi lahenda-
mine ei ole võimalik ilma maasüste-
mi probleemi lahendamiseta, ” kirjutab L.
Palme Dutt.

Selliga seoses kerkis üles küsimus, mil-
lised muudatused peavad toimuma ja
kuidas nad läbi viia.

Küsimuse lahendamise aja lükkus
edasi järgmisele perioodile — kapitalis-
mi üldkriisi teisele etapile.

6. mai 1960. a.

Ilond.

¹ Palme Dutt, viidatud teos, lk. 206.

Kasutatud kirjandus.

┌ Marxismi-leninismi klassikud:

- Karl Marx, Briti ülemaailm India, Karl Marx ja Friedrich Engels, Valitud teosed, 1. kd., Tallinn 1957, lk. 266-271.
- Karl Marx, Briti ülemaailm India ja selle edaspidised tagajärjed, Karl Marx ja Friedrich Engels, Valitud teosed, 1. kd., Tallinn 1957, lk. 272-277.
- K. Marx, Kapital, 1. kd., Tallinn 1953.
- K. Маркс, Капитал, т. III, (Москва) 1951.
- V. I. Lenin, Narodnikluse majanduslik seis ja selle arvustus hr. Struve raamatus, Teosed, 1. kd., Tallinn 1948, lk. 301-406.
- V. I. Lenin, Lühiv materjal maailmapoliitikas, Teosed, 15. kd., Tallinn 1953, lk. 159-165.
- V. I. Lenin, Nälg, Teosed, 17. kd., Tallinn 1953, lk. 471-472.

- V. I. Lenin , Ettekanne Ida rahvaste kommunistlike organisatsioonide II ülemaailmalisel kongressil 22. novembril 1919 , Teosed , 30. kd. , Tallinn 1954 , lk. 128 - 139.
- V. I. Lenin , Kõne mobiliseeritud tööliste-kommunistidele Moskva Tööliste ja Punarmeevägede Saadikute Nõukogu koosolekult 16. oktoobril 1919 , Teosed , 30. kd. , Tallinn 1954 , lk. 47-48.
- V. I. Lenin , India revolutsioonilise assotsiatsiooni , Teosed , 31. kd. , Tallinn 1955 , lk. 114.
- V. I. Lenin , Kommunistliku Internatsionaali III kongress , Teosed , 32. kd. , Tallinn 1955 , lk. 447 - 470.

II Allikmaterjalid :

Мамурванки Королевский комиссии по сельскому хозяйству в Индии , т. I , Москва 1935.

Клятва в день независимости 26 января 1930 года , Джавахарлал Неру , Автобиография , Москва 1955 , lk. 643-644.

Образцы контракта наджиял, С. Дж. Тамель,
Сельскохозяйственные рабочие в
Индии и Пакистане, Москва
1955, к. 129 - 130.

III Мисид авторид:

Вадия, П. А. и Мёрмент, К. П., Экономические
проблемы Индии, Москва 1957.

Гордон, Л. Р., Аграрные отношения в северо-
западной пограничной провин-
ции Индии (1914 - 1947 гг.),
Москва 1953.

Туру, Тьер, Азия, Москва 1956.

Вешпанге, С. Ф., Западная Индия, Географи-
ческий обзор, под редакцией
М. К. Федоренко, Москва 1956.

Вьяков, А. М., Индия во время и после вто-
рой мировой войны (1939 - 1949 г.г.),
Москва 1952.

Вьяков, А. М., Индия в 1918 - 1939 годов,
Москва 1950.

Вьяков, А. М., Национально-освободительная
борьба народов Индии и рабочие дви-
жение на первом этапе общего
кризиса капитализма, Москва 1957.

- Indien, Historisch - Geographisches Kartenwerk,
(Leipzig) 1958.
- Kaal, Aira, Muljeid ja mõtteid India sõidult,
Tallinn 1958.
- Мегобай, А., Роль ростовичевского капитала
в эксплуатации индийского
крестьянства (1914-1947), Москва
1955.
- Мельман, С. М., Экономика Индии и поли-
тика английского империализма,
Москва 1951.
- Mukerjee, Radhakamal, Land problems of
India, Calcutta University Reader-
ship Lectures, London 1933.
- Мумоу, И. У., Индийская деревня, Москва
1955.
- Керу, Джавакарман, Автобиография,
Москва 1955.
- Новейшая история Индии, Москва 1959.
- Осколкова, О. Б., Северная Индия, Экономико-
-географическая характеристика,
Москва 1958.
- Пайльи Дашт, Индия сегодня, Москва 1948.
- Панель, С. Дж., Сельскохозяйственные рабочие
в Индии и Пакистане, Москва 1955.

Смир, Б., Прогрессивная проблема Индии,
Москва 1951.

Снейт, О. К. К., Индия и Пакистан, Москва
1957.

Stalin, J. V., Keskoomite poliitiline aadress
N K(6) P XVI kongressile, Teosed,
12. kd., Tallinn 1952, lk. 229-361.

IV Periodika:

Борисов, С., Почему голодают крестьяне Ин-
дии, "Вокруг света", 1951, № 1,
л. 22-25 = С. Борисов, "Вокруг
света", 1951, № 1.

Девяткина, Т. Ф., Движение "Ахали" в период
антиимпериалистической борьбы
в Индии (1918 - 1922 гг.), "Крат-
кие сообщения Института
востоковедения", т. XXIII, 1957,
л. 109 - 113 = Т. Ф. Девяткина,
"Краткие сообщения Института
востоковедения", т. XXIII, 1957.

Дукин, М., Почему голодает Индия?, "Но-
вое время", 1952, № 12, л. 26-30 =
М. Дукин, "Новое время", 1952, № 12.

- Комаров, Э. Ж., В. И. Ленин об английском господстве в Индии, "Советское востоковедение", 1955, № 2, в. 40-46.
- Котовский, Г. Г., Аграрные отношения в Индии, "Советское востоковедение", 1955, № 4, в. 66-83 = Г. Г. Котовский, "Советское востоковедение", 1955, № 4.
- Котовский, Г. Г., Аренда и арендные отношения в Тамилнаде (Южная Индия) в 1917-1939 гг., "Ученые записки Института востоковедения", т. 12, 1955, в. 161-195 = Г. Г. Котовский, "Ученые записки Института востоковедения", т. 12, 1955.
- Котовский, Г. Г., К вопросу о роли ростовщического капитала в обезземлении крестьянства в Индии, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. 10, 1953, в. 20-35 = Г. Г. Котовский, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. 10, 1953.

- Котовский, Г. Г., Рурное промышленное производство и расслоение крестьянства на юге Индии (Тамилнад и Керала), "Краткие сообщения Института востоковедения", т. XV; 1955, в. 21-33 = Г. Г. Котовский, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. XV, 1955.
- Мельников, А. М., Антифеодалная борьба крестьянства Индии накануне второй мировой войны (1937-1939 гг.), "Ученые записки Института востоковедения", т. 12, 1955, в. 196-216 = А. М. Мельников, "Ученые записки Института востоковедения", т. 12, 1955.
- Мельников, А. М., Демократическое движение в княжествах накануне второй мировой войны (1934-1939 гг.), Индия, статьи по истории, 1959, в. 248-283 = А. М. Мельников, Индия, статьи по истории.

- Мельников, А. М., Крестьянское движение в Индии в 1934 - 1936 годах и образование Всеиндийского крестьянского союза, "Вопросы истории", 1954, № 6, в. 96 - 123 = А. М. Мельников, "Вопросы истории", 1954, № 6.
- Мельников, А. М., Крестьянское движение в Соединённых провинциях и Бихаре накануне второй мировой войны, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. 10, 1953, в. 3-19 = А. М. Мельников, "Краткие сообщения Института востоковедения", т. 10, 1953.
- Павлов, В. М., Очерк деятельности торговцев и ростовщиков в колониальной Индии, "Ученые записки Института востоковедения", т. 12, 1955, в. 99 - 160, = В. М. Павлов, "Ученые записки Института востоковедения", т. 12, 1955.
- Шмидт, Т., К вопросу о народонаселении Индии, "Ученые записки

Института востоковедения, т. I,
1950, в. 51-156 = Т. Шлихт,
«Тренки записки Института во-
стоковедения», т. I, 1950.

Калимов, И., Крестьянское движение «Эка»
в соединенных провинциях Ин-
дии, «Краткие сообщения Ин-
ститута востоковедения», т. XV,
1955, в. 59-64 = И. Калимов,
«Краткие сообщения Институ-
та востоковедения», т. XV, 1955.

Sisukord.

	lk.
Sissejuhatus.	2
1. Agraarsuhted.	12
2. Põllumajanduse langus.	34
3. Talurahva olukord.	58
4. Talurahva antipodaalne võitlus.	85
Lõppkokkuvõte.	108
Kasutatud kirjandus.	116.